

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 2 mars 1926 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1926—1927 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(4:e avd.)

Departementet.

1:o I den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen (punkt 1)

*Departementets
avdelning av
Kungl. Maj:ts
kansli.*

[1.]¹⁾

dels bestämma antalet ordinarie befattningar i kommunikationsdepartementet på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlösningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlösningsreglementet	—
1 byråchef för tekniska ärenden, arvode enligt 5 § i avlösningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
3 förste kanslisekreterare	B 26
1 registrator	B 22
3 andre kanslisekreterare	B 21
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4;

dels godkänna följande stat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1926—1927:

¹⁾ Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Stat:	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	145,400
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	23,700
	Summa 169,100;

dels ock minska det *ordinarie* förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli,
 nu kronor 189,300
 med » 20,200
 till » 169,100.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet.
 [3.]

2:o Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *upprätthållande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 44,000 kronor.

Ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distrikts-tjänstemän.
 [5.]

3:o I enlighet med Kungl. Maj:ts härom gjorda framställning (punkt 5) får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom *ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 4,500 kronor.

Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren.
 [6.]

4:o På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren* utan angivet belopp.

Expenser för allmänna arbeten.
 [7.]

5:o Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 uppfört det ordinarie reservationsanslaget till *expenser för allmänna arbeten* med oförändrat belopp 45,000 kronor.

Utredningen beträffande detta anslag återfinnes å sid. 9—10 i åberopade statsrådsprotokollet.

Det årliga medelsbehovet för expenser för allmänna arbeten har tidigare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknats utgöra 90,000—100,000 kronor. Genom i besparingssyfte vidtagna inskränkningar i styrelsens inspektionsverksamhet hava emellertid, enligt vad departementschefen framhållit, de under senare år för ändamålet förbrukade beloppen avsevärt understigit vad som sålunda beräknats och även under en följd av år anvisats. För de två sistförflutna budgetåren hade expensutgifterna uppgått till respektive omkring 70,000 och 65,000 kronor. Med hänsyn till den sålunda inträffade nedgången i medelsbehovet och storleken av de härigenom för vissa år uppkomna reservationerna hade en avsevärd nedsättning kunnat vidtagas i det utöver det ordinarie anslaget å 45,000 kronor utgående extra förstärkningsanslaget. För budgetåret 1925—1926 hade anvisats allenast sammanlagt 55,000 kronor, vari jämväl inginge en post å 10,000 kronor för täckande av kostnader i samband med styrelsens flyttning till den nya ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört, att styrelsen ansåge sig kunna hålla expensutgifterna jämväl för budgetåret 1926—1927 nere vid 70,000 kronor. Därutöver erfordrades emellertid medel för ämbetsverkets flyttning samt i samband därmed, för nyanskaffning och reparation av möbler m. m. ett belopp av 25,000 kronor, vadan hela medelsbehovet för nästa budgetåret utgjorde 95,000 kronor. Då en reservation vid innevarande budgetårs stat, uppgående till 35,000 kronor, vore att förvänta, skulle enligt styrelsens beräkning, utöver det ordinarie anslaget 45,000 kronor, erfordras ett extra anslag av 15,000 kronor.

Departementschefen har ansett de normala utgifterna, utöver reservationen, böra begränsas till 30,000 kronor. Då de totala flyttnings- och anskaffningskostnaderna enligt departementschefens mening icke syntes behöva överstiga 20,000 kronor, har departementschefen föreslagit, att det extra förstärkningsanslaget för budgetåret 1926—1927 inskränkes till 5,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär, att för nästkommande budgetår skulle till expenser för allmänna arbeten anvisas sammanlagt 50,000 kronor, varav 5,000 kronor såsom förstärkningsanslag på extra stat, hemställer utskottet under förevarande punkt,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *expenser för allmänna arbeten* med oförändrat belopp 45,000 kronor.

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) och under återopande av vad utskottet anfört under nästföregående punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Förstärkning
av anslaget
till expenser
för allmänna
arbeten.

[8.]

Vägundersökningar.
[9.]

7:o Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 upptagit det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar med oförändrat belopp 90,000 kronor.

Beträffande utredningen angående detta anslag får utskottet hänvisa till sid. 11—12 i förutnämnda statsrådsprotokoll.

Det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar har sedan år 1921 utgått med 90,000 kronor för år räknat. För tillgodoseende av det tidvis starkt stegrade behovet av medel för ändamålet hava emellertid måst anvisas extra förstärkningsanslag till avsevärda belopp — exempelvis för budgetåret 1923—1924 ej mindre än 180,000 kronor. För innevarande budgetår utgår ett extra anslag av 70,000 kronor.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkning skulle för budgetåret 1926—1927 erfordras vägundersökningsmedel till ett belopp av omkring 140,000 kronor. Utöver det ordinarie anslaget behövdes alltså av riksdagen äskas ett extra anslag av 50,000 kronor.

Departementschefen har i fråga om medelsbehovet för nästkommande budgetår anfört, att hänsyn allenast behöfve tagas till de ansökningar, som inneläge i styrelsen den 1 augusti 1925 eller sedermera inkommit eller väntas inkomma. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppskattade överslagsvis detta behov till omkring 140,000 kronor. Särskilt i fråga om undersökningar, beträffande vilka ansökningar vid tiden för avlåtandet av styrelsens skrivelse ännu icke inkommit, syntes dock beräkningen osäker. Då den största återhållsamhet vore nödvändig, ansåge departementschefen sig böra föreslå, att det sammanlagda anslagsbeloppet minskades till 110,000 kronor. Denna nedläggning av anslaget måste givetvis motsvaras av någon skärpning i fråga om gallringen av ansökningarna, vilken dock icke torde behöva fördröja ärenden av brådskande art. Av nyssnämnda belopp torde såsom hittills 90,000 kronor böra anvisas såsom ordinarie anslag och återstoden såsom förstärkning av detta anslag.

Utskottets yttrande.

I likhet med vad som ägt rum under de senare åren, torde det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar böra jämväl för budgetåret 1926—1927 i riksstaten uppföras med ett belopp av 90,000 kronor och ett extra anslag därjämte beviljas såsom förstärkning av detsamma. Beträffande storleken av förstärkningsanslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen härutinnan anfört. Under förevarande punkt hemställer utskottet alltså,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *vägundersökningar* med oförändrat belopp, 90,000 kronor.

Förstärkning av anslaget till vägundersökningar.

8:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) och under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört, hemställer utskottet,

[10.]

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till vägundersökningar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

9:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 11) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,800,000 kronor att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar.

[11.]

10:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar och broar å landsbygden m. m.* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,200,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar och broar å landsbygden m. m.

[12.]

11:o) Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m.

[13.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 13—14 i åberopade statsråds protokollet.

Till undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, har under en lång följd av år utgått ett reservationsanslag av 10,000 kronor. För budgetåren 1924—1925 och 1925—1926 höjdes anslaget till 20,000 kronor. För budgetåret 1926—1927 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om anvisande för ändamålet av ett anslag till samma belopp som under de två senaste budgetåren.

Departementschefen har erinrat, hurusom kostnaderna för undersökningar rörande broarbeten i allmänhet numera bestredes från vägundersökningsanslaget. Med hänsyn härtill och då hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke inneläge några framställningar om undersökningar angående mindre hamnar och farleder, syntes det departementschefen en minskning av ifrågasvarande anslag till förslagsvis 15,000 kronor kunna vidtagas.

Utskottet, som i likhet med departementschefen ansett en sänkning av förevarande anslag till 15,000 kronor böra företagas, hemställer,

Utskottets yttrande.

att riksdagen må till *undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med väg-

företag, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

Bidrag till
anläggning
eller förbättring
av vägar
m. m.

[14.]

12:o) Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen *dels* till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor, *dels* medgiva, att sådana besparingar å tidigare anvisade dylika anslag, som enligt gällande bestämmelser böra ställas till riksdagens disposition, må av Kungl. Maj:t användas för sitt ursprungliga ändamål.

Utredningen återfinnes å sid. 14—18 i återopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet förehåft till behandling två lika lydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren, nr 69, av herrar *L. Tjällgren* och *H. Andersson* och den andra inom andra kammaren, nr 89, av herr *C. J. Öberg* m. fl., däri hemställes, att riksdagen måtte för budgetåret 1926—1927 till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I fråga om de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom bidrag till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar har riksdagen för vardera av budgetåren 1924—1925 och 1925—1926 anvisat ett belopp av 3,000,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1925 angående anslagsäskanden för budgetåret 1926—1927 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bland annat framhållit att sedan år 1922 ansökningarna om statsbidrag till vanliga vägars byggande och förbättring ökats, så att anslagen, i medeltal 3,800,000 kronor om året, icke varit tillräckliga för tillgodoseende av behovet. Bristen i anslagsmedel hade sålunda under samma tid ökats från 18,800,000 till 33,200,000 kronor eller med 14,000,000 kronor, vilket i medeltal motsvarade 3,200,000 kronor per år. För att bristen ej skulle ökats hade sålunda fordrats, att anslaget skulle uppgått till 7,000,000 kronor för år räknat. För avarbetande av den nu befintliga bristen å 33,200,000 kronor skulle därutöver erfordras en ytterligare ökning av det årliga anslaget. Även om härvid beaktades, att en del av ineliggande vägförslag på grund av ändrade förhållanden kunde avföras samt att nybyggnadsplanerna i övrigt endast kunde i jämförelsevis långsam takt genomföras av de för närvarande skatteansträngda vägdistriktet, så syntes dock det ovan angivna anslagsbehovet av 7,000,000 kronor böra höjas till i runt tal 9,000,000 kronor, på det att företagen skulle kunna komma till utförande inom en ej alltför avlägsen framtid. Genom fördelning av automobilskattemedlen hade hittills endast ringa lättnad beretts med avseende på förut ineliggande anslagskrav; av styrelsen i detta avseende gjorda undersökningar gäve knappast stöd för större minskning i anslagsbehovet, än att detta med hänsyn till automobilskattemedlen syntes kunna upptagas

till minst det belopp, 7,500,000 kronor, som av styrelsen uppgivits i dess riksdagspetita till nästlidet års riksdag.

I samband med anmälan inför Kungl. Maj:t av förevarande anslagsäskande har departementschefen, såsom framgår av statsrådsprotokollet, upptagit till behandling uppkommen fråga om sättet för disponering av vissa besparingar å såväl förevarande anslag till väganläggningar som anslaget till understöd-jande av brobyggnader m. m.

I kungörelsen den 27 juni 1914 angående statsbidrag till väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt uppremsning av åar och farleder stadgas, bland annat, *dels* att vid meddelande av statsbidrag skall — där Kungl. Maj:t icke finner undantag böra äga rum — iakttagas, att, om verkliga kostnaden för arbetets utförande skulle befinnas understiga den beräknade, statsbidraget skall minskas i förhållande därtill, *dels* att, om arbetsföretag icke påbörjats inom i vederbörlig ordning bestämd tid, det i statsbidrag beviljade beloppet kommer att reserveras till riksdagens disposition.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu meddelat, att till följd av berörda föreskrifter uppstått avsevärda besparingar å anslagen i fråga. Innan styrelsen den 1 januari 1916 övertagit det förut på statskontoret ankommande bestyret med utbetalningar från och redovisning av ifrågavarande anslag, hade plägat så förfaras, att besparing, som uppkommit å ett statsbidrag och som icke disponerats det år, anslaget anvisats i riksstaten, ställts till riksdagens förfogande. Då anslagen hade karaktären av reservationsanslag syntes det emellertid för en naturlig uppfattning icke givas något tvivelsmål, att icke en besparing, när helst den uppkomme, finge komma anslaget till godo och när som helst disponeras för dess ändamål. I överensstämmelse med denna uppfattning och då alla tillgängliga medel behövde tagas i anspråk för täckande åtminstone i någon mån av det växande behovet av medel till väg- och broarbeten, har styrelsen hemställt om bemyndigande att vid uppgörande av förslag till fördelning av nu ifrågavarande anslag jämväl disponera å anslagen uppkomna besparingar. Därjämte har styrelsen anhållit att av förefintliga besparingar å väganslaget bekomma ersättning för ett belopp, som styrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut förskottsvis utgivit för visst väganläggningsföretag.

Statskontoret, som yttrat sig i frågan, har bland annat anfört, att de besparingar å förevarande anslag, som uppkommit därigenom, att för vissa företag anvisade medel icke behövt till fullo tagas i anspråk, syntes kunna av Kungl. Maj:t disponeras för nya företag. Däremot ansåge statskontoret, att framställning borde göras hos riksdagen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att för täckande av det berörda förskottet ävensom för beredande av ytterligare statsbidrag till anläggning eller förbättring av vägar disponera vad som av de förefintliga besparingarna enligt gällande bestämmelser borde ställas till riksdagens disposition. Skäl syntes enligt statskontorets mening tala för att liknande bemyndigande utverkades beträffande besparingarna å broanslaget.

I fråga om medelsbehovet under förevarande punkt liksom ock beträffande dispositionen av nyssberörda besparingar har departementschefen för egen del anfört i huvudsak följande:

»Vad till en början angår anslagsbeloppet för budgetåret 1926—1927, så framgår tydligt av de utav väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelade sifferuppgifterna, att stort behov av vägbyggnadsbidrag föreligger. Jag vill emellertid erinra om det förut åberopade förhållandet, att de vägbyggnadsarbeten, som äro av verkligt trängande behov påkallade, i det övervägande antalet fall kunna utföras med bidrag av automobilskattemedel, vilka ju stå till buds med hittills växande belopp. I betraktande bland annat härav anser jag mig icke kunna under nuvarande förhållanden föreslå någon utökning av förevarande anslag.

Beträffande frågan om disposition av å allmänna väganlaget och å broanslaget uppkomna besparingar läser det ur såväl praktisk som principiell synpunkt vara lämpligast, att dylika besparingar, oavsett uppkomstgrunden, utan inskränkning få av Kungl. Maj:t användas för andra företag. Ett motsatt förfarande synes dels strida mot de allmänna grundsatser för dispositionen av förevarande anslag, som kommit till uttryck genom deras betecknande från och med 1918 såsom reservationsanslag, dels medföra onödig omgång och ökat arbete för riksdagen utan motsvarande fördelar — snarare läser uppkomna behållningars ställande till riksdagens disposition försvåra överblickandet av under viss tidsperiod gjorda medelsanvisningar. Vad angår besparingar, som uppstått på den grund, att kostnaden för vederbörande företag understigit den ursprungligen beräknade, så har Kungl. Maj:ts rätt att utan vidare disponera desamma för nya företag icke blivit satt i fråga.

I fråga åter om besparingar, som uppkommit därigenom, att vederbörande företag icke inom stadgad tid kommit till utförande, torde det, med hänsyn till att den på sin tid berättigade föreskriften om medlens ställande till riksdagens disposition ännu kvarstår i den uti ämnet gällande författning, vara nödvändigt att inhämta riksdagens medgivande till medlens användande för nya företag, åtminstone beträffande anslag, som beviljats före år 1918, då beteckningen reservationsanslag infördes. Förutom de ovan angivna skälen för ett dylikt medgivande må anföras önskvärdheten att kunna i största möjliga utsträckning tillgodose de föreliggande stora kraven å såväl allmänna vägfonden som broanslaget. Nu omförmälda besparingar uppgå för väganlaget till 60,300 kronor och för broanslaget till 63,800 kronor.

Därest riksdagen icke häremot uttalar någon erinran, torde vederbörande författning böra undergå den jämkning, som må finnas erforderlig för undvikande av förnyad framställning till riksdagen i förevarande fråga.»

*Utskottets
yttrande.*

Utan att vilja förneka de stora behov av anslag till nya väganläggningar, som alltjämt föreligga, vill utskottet dock erinra om den kraftiga medverkan till vägväsendets utveckling, vilken på sista tiden lämnats genom de av arbetslöshetskommissionen utförda arbetena av hithörande slag. Den på

detta sätt åstadkomna utvidgningen av landets vägnät har uppskattats till över 250 mil, och det nedlagda statskapitalet överstiger 60 miljoner kronor. Genom de allttjämt i stegrad grad inflytande automobilskattemedlen, av vilka landsbygdens anpart för nästkommande budgetår beräknas till över 15 miljoner kronor, vidgas också efterhand möjligheterna att möta de av automobiltrafiken föranledda ökade påfrestningarna å vägarna.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att på föranledande av sistlidne års riksdag igångsatts en undersökning rörande de allmänna tekniska och ekonomiska riktlinjerna för utvecklingen av landets vägväsen. Enligt de av riksdagen givna direktiven skall denna undersökning bland annat avse att bättre än för närvarande säkerställa åt de statsunderstödda vägföretagen en ekonomisk planläggning. Särskilt med hänsyn härtill lärer en viss återhållsamhet vid anvisande av nya riksstatsanslag för ifrågavarande ändamål vara påkallad.

I betraktande av nu angivna omständigheter anser sig utskottet icke kunna förorda någon höjning av det av departementschefen föreslagna beloppet.

Mot departementschefens förslag att för ifrågavarande ändamål må användas vissa å tidigare beviljade anslag uppkomna besparingar har utskottet ej funnit anledning till erinran. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Tjällgren och H. Andersson samt herr Öberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 69 och II: 89), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till *anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000,000 kronor;

b) medgiva, att sådana besparingar å tidigare anvisade dylika anslag, som enligt gällande bestämmelser böra ställas till riksdagens disposition, må av Kungl. Maj:t användas för sitt ursprungliga ändamål.

13:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen *dels* till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor, *dels* medgiva, att sådana besparingar å tidigare anvisade dylika anslag, som enligt gällande bestämmelser böra ställas till riksdagens disposition, må av Kungl. Maj:t användas för sitt ursprungliga ändamål.

Understödjande av brobyggnader och företrädesvis mindre hamnbyggnader m. m.

[15.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 18—22 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet förehaft till behandling *dels* en inom första kammaren av herrar H. Andersson och A. O. Frändén väckt motion, nr 170, däri hemställts, att riksdagen till understödjande av brobyggnader

och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder för budgetåret 1926—1927 måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 1,400,000 kronor, dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Lindmark m. fl.* väckt motion, nr 104, vari likaledes yrkats, att riksdagen måtte för nu ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder anvisades för år 1922 1,100,000 kronor och för första halvåret 1923 hälften av detta belopp. Av statsfinansiella skäl vidtogos för de följande budgetperioderna, oaktat medelsbehovet för ändamålet ständigt ökats, nedsättning i anslagsbeloppet; sålunda anvisades för budgetåret 1923—1924 800,000 kronor och för budgetåret 1924—1925 700,000 kronor. Med hänsyn emellertid till nödvändigheten att i större utsträckning tillgodose kraven på medel för särskilt brobyggnader, vilka krav i vissa fall icke kunde utan fara för den allmänna samfärdseln undanskjutas, äskade Kungl. Maj:t av nästlidet års riksdag för ändamålet ett till 850,000 kronor förhöjt belopp. Denna summa anvisades ock för budgetåret 1925—1926.

I sin skrivelse den 31 augusti 1925 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat vissa siffror till belysande av medelsbehovet för ändamålet. Härav må anföras, att antalet ansökningar om statsbidrag från anslaget vid framställningens avgivande utgjorde 137 mot 120 år 1924. Det beräknade totala kostnadsbeloppet för företagen var däremot något lägre, nämligen 11,200,000 kronor mot 11,500,000 kronor år 1924.

I fråga om broarbeten är emellertid, enligt vad som framgår av de utav styrelsen lämnade siffrorna, anslagsbehovet allttjämt lika stort. De inneliggande ansökningarna rörande dylika företag uppgå sålunda till ett antal av 130 med en beräknad totalkostnad av ej mindre än 10,200,000 kronor.

För tillgodoseende allenast av det löpande årsbehovet skulle enligt styrelsens beräkning erfordras ett anslag av 1,500,000 kronor. Om härtill lades det belopp, som behövdes för avarbetande under skälig tid av den nu föreliggande anslagsbristen, komme enligt styrelsens mening det erforderliga anslagsbeloppet att uppgå till 2,800,000 kronor. Med hänsyn till den lättнад i anslagsbehovet, som kunde beredas genom automobilskattemedlen, har styrelsen emellertid ansett sig kunna inskränka anslagsäskandet till 1,400,000 kronor.

I detta sammanhang må nämnas, att länsstyrelsen i Jämtlands län i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 november 1925 bl. a. framhållit, att enligt en av länsstyrelsen företagen utredning sammanlagda kostnadsbeloppet för brådskande brobyggnader inom Jämtlands län uppginge till omkring 1,560,000 kronor. Enligt länsstyrelsens uppfattning borde en höjning av brobyggnads-

anslaget komma till stånd, vilken till väsentlig del finge avses till åtgärder för brobyggnader inom nämnda län.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Det i de senare årens statsverkspropositioner intygade behovet av en ökning av brobyggnadsmedlen har kraftigt vitsordats genom den ovan omnämnda skrivelsen i ämnet från länsstyrelsen i Jämtlands län och däri lämnade belysande exempel. Att det här icke är fråga om enstaka eller mera lokalt förekommande svåra förhållanden framgår med tydlighet av de utav väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnade uppgifterna; jag vill blott erinra, att totalkostnaderna för broarbeten, beträffande vilka ansökningar om bidrag inneligga hos styrelsen, uppgå till över 10,000,000 kronor. Att behovet gjort sig särskilt starkt gällande under de senare åren beror givetvis på den alltjämt stegrade motorfordonstrafiken; en mängd äldre broar — framförallt träbroar — kunna icke i sitt nuvarande skick användas för denna trafik utan måste helt ombyggas. En dylik åtgärd kan ofta icke utan fara uppskjutas. Om de beviljade anslagen icke förslå till omedelbart anvisande av statsbidrag, måste i sådant fall det oaktat tillstånd till arbetets påbörjande givas med bibehållen möjlighet för sökanden att framdeles komma i åtnjutande av statsbidrag. Ehuru den största återhållsamhet i detta hänseende ansetts böra iakttagas, på det att statsmakterna icke måtte bindas för utgifter, vartill nödiga medel ännu icke anvisats, har dylikt tillstånd lämnats i fråga om icke mindre än 53 arbeten. Då det i varje fall kommer att dröja avsevärd tid, innan alla dessa ofta kostsamma företag kunna erhålla statsbidrag, orsakas emellertid härigenom åtskilliga olägenheter för vederbörande väghållningsdistrikt. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekat, uppgå enbart ränteutgifterna för de statsbidraget motsvarande lån, som måste av vederbörande intressenter för ändamålet upptagas, till betydande belopp.

Med hänsyn till önskvärdheten att icke längre än nödigt är undanskjuta dessa under alla förhållanden nödvändiga statsutgifter och för att kunna bevilja bidrag till iståndsättande av broar, som därav äro i behov, innan deras fortgående försämring kommer att utgöra alltför stor fara för den allmänna samfärdseln, anser jag, att en avsevärd höjning av anslaget bör vidtagas.»

Utskottet vill erinra att Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag innebär, att medan för innevarande budgetår för ifrågavarande ändamål anvisats 850,000 kronor, anslaget nu skulle upptagas till 1,000,000 kronor. Att därutöver ytterligare höjning av anslaget av riksdagen skulle vidtagas, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka.

Under åberopande härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag att för ifrågavarande ändamål må disponeras vissa å tidigare beviljade anslag uppkomna besparingar, får utskottet hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å de av herrar H. Andersson och Frändén samt herr Lindmark m. fl. i ämnet väckta motionerna, (I: 170 och II: 104), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprening av åar och farleder* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

b) medgiva, att sådana besparingar å tidigare anvisade dylika anslag, som enligt gällande bestämmelser böra ställas till riksdagens disposition, må av Kungl. Maj:t användas för sitt ursprungliga ändamål.

Anläggning
av enklare
vägar.

[16.]

14:o) Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen, att för anläggning av enklare vägar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 22—23 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet förehaft till behandling en inom första kammaren av herr *A. W. T. von Sneidern* väckt motion, nr 122, däri motionären hemställt, att riksdagen måtte för anläggning av enklare vägar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor.

Beträffande de av motionären till stöd för framställningen anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Medan allmänna vägbyggnadsanslaget kommer till användning huvudsakligen endast för landsvägar eller vägar, som hava större betydelse för den allmänna samfärdseln, har anslaget till enklare vägar tillkommit för att nödortfigt tillgodose behovet av kommunikationer inom befolkningsfattiga trakter av riket, i främsta rummet de fyra nordligaste länen. Detta anslag avser att möjliggöra anläggandet av vägar, som visserligen icke uppfylla de fordringar, vilka ställas på landsväg i fråga om bredd, lutningsförhållanden, bärighet o. s. v., men som dock äro körbara alla tider på året, således även vår och höst.

Enligt en den 21 oktober 1921 i ämnet utfärdad kungörelse, nr 656, tillkommer det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, efter prövning och fastställelse av plan för väganläggningen, bevilja bidrag till densamma med högst $\frac{2}{3}$ av beräknat kostnadsbelopp. I undantagsfall kan, efter prövning av Kungl. Maj:t, högre anslag utgå. Ärenden, som avse bidrag till väganläggningar inom andra län än de fyra nordligaste, höra alltid under Kungl. Maj:ts prövning.

Anslag till anläggning av enklare vägar har utgått från och med år 1914. Till en början avsågos medlen blott för Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, från och med år 1919 jämväl för Västernorrlands län, men vid beviljande av anslag för år 1922, då beloppet sattes till 1,500,000 kronor,

utsträcktes användningen till att avse hela landet. Under senare budgetperioder hava av statsfinansiella skäl nedsättningar av anslaget vidtagits, varvid emellertid förutsatts, att medelsbehovet i de nordligaste länen skulle i främsta rummet tillgodoses. För innevarande liksom för nästförflutna budgetår har anslagsbeloppet satts till 600,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar i sin skrivelse i ämnet vissa siffror till belysande av förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på medel för bidrag till enklare vägar. Sålunda finnes för närvarande hos styrelsen ett 70-tal ansökningar rörande dylika vägarbeten med en total byggnads-kostnad av nära 11,000,000 kronor, motsvarande ett belopp i statsbidrag av över 7,000,000 kronor. För fullt tillgodoseende av det löpande årliga anslagsbehovet samt för avarbetande under en ej alltför oskäligen tid av den uppkomna bristen anser styrelsen ett årsanslag av omkring 2,400,000 kronor erforderligt. Med hänsyn emellertid till att av hittills beviljade medel ett belopp av över 200,000 kronor ännu ej disponerats, har styrelsen inskränkt anslagsäskandet till 2,000,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet framhållit, hurusom det vore önskvärt, att kraven på bidrag av statsmedel för åstadkommande av vägförbindelser av enklare slag tillgodosåges i rikligare mått än under senare år kunnat ske. Under nuvarande ekonomiska förhållanden och innan utredningen angående de olika vägtypernas avgränsning från varandra med avseende å såväl tekniska bestämmelser som användbarhet under skilda ekonomiska och trafik-tekniska betingelser hunnit slutföras och därmed en bättre grund givits för ett riktigt avvägande mellan olika anslagsgrupper av de medel, som kunde avses för vägväsendet, ansåge sig dock departementschefen icke böra föreslå en höjning av här ifrågakommande anslag.

På de av departementschefen anförda skäl får utskottet tillstyrka, att anslaget till enklare vägar för nästkommande budgetår bestämmas till 600,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som alltså icke ansett sig kunna biträda det motionsvis framkomna förslaget om höjning av detta belopp, får hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å den av herr von Sneidern i ämnet väckta motionen (I:122), i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må för *anläggning av enklare vägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

15:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *anläggning av enklare väg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka* i Norrbottens län anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Väganläggning Muodoslombolo—Saivomuotka.

[17.]

Anläggning
av ödebygdsvägar i
Norrbottnens,
Västerbottnens,
Jämtlands,
Västernorr-
lands samt
vissa delar av
Kopparbergs
län.

16:o Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen, att för anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottnens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

[18.]

Anläggning
av utfartsvägar i Norr-
land, Dalarna
och Värmland.

17:o Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att för anläggning av utfartsvägar i Norrland, Dalarna och Värmland för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 225,000 kronor.

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 26—29 i åberopade statsrådsprotokollet.

[19.]

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *P. Bergström* i Bäckland väckt, till utskottet remitterad motion, nr 107, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta höja det av Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskade beloppet till 300,000 kronor.

I fråga om de av motionären till stöd för denna hemställan anförda skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Bidraget till anläggande av utfartsvägar är avsett att åstadkomma körbara förbindelser till avlägset belägna byar eller större gårdar i kust- och skogslanden i de fyra nordligaste länen. Enligt beslut av 1925 års riksdag kan dock statsbidrag, efter prövning av Kungl. Maj:t, utgå jämväl till företag inom Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län. (Kungörelse den 11 september 1925, nr 405).

I motsats till de i väglagen omtalade »allmänna vägarna», dit även ovan nämnda »enklare vägar» i allmänhet äro att hänföra, samt ödebygdsvägarna, vilka genom 1919 års lag om ödebygdsvägar i vissa hänseenden blivit jämställda med allmänna vägar, anses nu ifrågavarande utfartsvägar ur samfärdsynpunkt icke vara av sådan beskaffenhet att kommunala bidrag till deras anläggande eller underhåll *tvångsvis* kunna av vederbörande kommuner uttagas.

Enligt kungörelse i ämnet den 11 oktober 1918 nr 886 åligger det vederbörande länsstyrelse att handlägga frågor om bidrag för anläggning av utfartsvägar. Förutsättning för att några bidrag må beviljas från ifrågavarande anslag, som av Kungl. Maj:t fördelas på de olika ifrågakommande länsstyrelserna, är, att vederbörande landsting anvisat medel, uppgående till minst 15 % av det belopp, som sålunda blivit länet tilldelat av statsmedel.

Statsbidrag bör i regel utgå med högst $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av den beräknade kostnaden för anläggningen.

Kontrakt ingås mellan länsstyrelserna och intressenterna i anläggningen. Detta kontrakt skall bland annat innefatta skyldighet för intressenterna att framdeles underhålla vägen.

Alltsedan år 1918 har riksdagen anvisat anslag för bidrag till anläggning av utfartsvägar. Från att hava till en början utgått med ett årligt belopp av 100,000 kronor sänktes anslaget av statsfinansiella skäl för budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 till 65,000 kronor. År 1925 föreslog Kungl. Maj:t dels att anslaget skulle höjas till 175,000 kronor, dels att anslagets användning skulle utsträckas till att avse hela Norrland samt dessutom Dalarna och Värmland. Med anledning av motionsvis gjorda framställningar höjde riksdagen, som godkände utvidgningen av anslagets användningsområde, beloppet ytterligare till 225,000 kronor.

Med ledning av från länsstyrelserna inhämtade yttranden har nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, under hänvisning till angelägenheten av att ifrågakarande anslag väl tillgodosåges för att åstadkomma lättnad i kraven på förbindelser av allmän vägs natur, hemställt, att för budgetåret 1926—1927 ett belopp av 300,000 kronor måtte äskas för ändamålet. Med hänsyn emellertid till den avsevärda höjning av anslaget, som vidtogs av nästlidet års riksdag, har departementschefen icke ansett sig kunna nu ifrågasätta ytterligare stegring av detsamma.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har departementschefen i sammanhang med förevarande ärende anmält en av länsstyrelsen i Norrbottens län med skrivelse den 20 januari 1921 överlämnad framställning angående anvisande av en statens lånefond för enskilda vägbyggnader och därvid bland annat framhållit, att det syntes lämpligt avvakta en mera ingående erfarenhet om verkningarna av vad som redan åtgjorts för stödjande av det enskilda vägväsendet, innan än mera vittgående åtgärder härutinnan vidtoges: Frågan om i vilken utsträckning och på vilket sätt man lämpligen i framtiden borde — i syfte att minska de alltjämt stigande kraven på statens bidrag till de allmänna vägarna — understödja det enskilda vägväsendet torde för övrigt komma att upptagas till behandling i samband med den pågående utredningen rörande riktlinjerna för den framtida gestaltningen av landets vägväsen över huvud taget.

Under åberopande av vad departementschefen i ärendet anför, får utskottet tillstyrka, att anslaget till utfartsvägar för nästkommande budgetår bestämmes till 225,000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Utskottet, som alltså icke ansett sig kunna biträda det motionsvis framställda förslaget om höjning av anslaget, får hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å den av herr Bergström i Bäckland i ämnet väckta motionen (II: 107), må för *anläggning av utfartsvägar i Norrland, Dalarna och Värmland* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 225,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Tilläggs-
bidrag till
vissa vägan-
läggnings- och
brobyggnads
m. fl. företag.

[20.]

18:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 20) hemställer utskottet,

att riksdagen må av det av 1925 års riksdag för beredande av tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag beviljade beloppet av 1,000,000 kronor för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 350,000 kronor.

Väganlägg-
ning Tärna
kyrkoby—
Slussfors.

[21.]

19:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) får utskottet hemställa

att riksdagen må för fullbordande av väganläggning mellan Tärna kyrkoby och Slussfors för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Tillfartsvägar
till inlands-
banan.

[22.]

20:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) rörande anslag för anläggning av tillfartsvägar till inlandsbanan kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Statens
fiskehamnar.

[23.]

21:o) Under punkt 23, innefattande anslagsäskanden för utförande av statens fiskehamnar, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, 1:o) att de till fiskehamnsgruppen II hörande företagen vid Agö och Våtnäs må utföras samtidigt med de inom samma grupp upptagna arbetena vid Prästgrundet och Bergö; samt 2:o) att för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader må av de till företag inom fiskehamnsgruppen II anvisade anslag användas ett belopp av 150,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 32—36 i statsrådsprotokollet.

Till utförande av sådana fiskehamnar, som avses i förevarande sammanhang, har riksdagen till och med budgetåret 1924—1925 anvisat sammanlagt 13,868,000 kronor, varjämte för muddringshamnar beviljats tillhoppa 1,250,000 kronor. Vidare har 1925 års riksdag medgivit, att av sistnämnda anslag ett belopp av 250,000 kronor finge användas för bedrivande av arbeten å de till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader.

Av de till fiskehamnsgruppen I hörande hamnarna (sådana hamnar, som helt nybyggas genom statens försorg) beräknas hamnen vid Byviken bliva färdigställd under innevarande budgetår och hamnen vid Herrevik under budgetåret 1926—1927. Härefter skulle arbetet med de till gruppen I hörande hamnarna vid Hölick och Lörudden påbörjas. Kostnaderna för utförandet av dessa hamnar hava beräknats till 191,500 kronor respektive 100,500 kronor.

Av de till fiskehamnsgruppen II hörande hamnarna (*muddringshamnar*) skulle arbetena å hamnföretagen vid Prästgrundet och Bergö nu närmast igångsättas. Emellertid avses i Kungl. Maj:ts förslag, att för vinnande av

besparing i såväl arbetslednings- som material- och transportkostnader samtidigt de jämförelsevis små muddringsarbetena vid Agö och Våtnäs skulle utföras. Dessa fiskelägen äro belägna på endast en, respektive en och en halv mils avstånd från Hölick.

För budgetåret 1926—1927 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för utförande av de till fiskehamnsgruppen I hörande hamnar äskat ytterligare 250,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle för ändamålet ej avses större belopp än 150,000 kronor och skulle med en sådan ökning av tillgängliga medel fiskehamnsbyggnaden vid Herrevik kunna färdigställas under nämnda budgetår samt arbetena vid Hölick kunna bedrivas i lämplig omfattning. För nu ifrågasatt arbeten skulle dock ej av riksdagen anvisas något nytt anslag utan motsvarande belopp tagas ur det överskott, som beräknas uppkomma å de till företaget inom fiskehamnsgrupp II anvisade anslagen.

Beträffande ifrågasatta fiskehamnsbyggnader vid Abekås, Torekov och Vitemölla äro pågående utredningar ej slutförda, varför något förslag om deras utförande ej av Kungl. Maj:t kunnat framläggas.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må medgiva,

a) att de till fiskehamnsgruppen II hörande företagen vid Agö och Våtnäs må utföras samtidigt med de inom samma grupp upptagna arbetena vid Prästgrundet och Bergö; samt

b) att för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader må av de till företag inom fiskehamnsgruppen II anvisade anslag användas ett belopp av 150,000 kronor.

22:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att såsom bidrag till statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Statsunder-
stödda
fiskehamnar.

[24.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 36—38 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *Isak Svensson* väckt motion, nr 18, däri yrkats, att riksdagen måtte såsom bidrag till statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Likaledes har utskottet behandlat en inom andra kammaren av herr *O. Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* väckt motion, nr 155, däri hemställts, att riksdagen måtte för nu ifrågasatt ändamål anvisa ett extra reservationsanslag för budgetåret 1926—1927 av 200,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet ansett sig jämväl böra till behandling upptaga en inom andra kammaren av herr *A. Törnkvist* i Karlskrona väckt motion, nr 9, däri hemställts, att riksdagen måtte för skyndsammast möjliga

iordningställande av tilläggsplatser för fiskebåtarna vid Torsö fiskeläge i Blekinge anvisa ett extra anslag av 45,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för dessa framställningar anförda skälen får utskottet hänvisa till motionerna.

Till understödjande av andra mindre fiskehamnsbyggnader än de av fiskehamnskommissionen till utförande i första hand föreslagna, vilka förstnämnda fiskehamnsbyggnader här benämnas *statsunderstödda fiskehamnar* i motsats mot de under nästföregående punkt omnämnda hamnar, vilka betecknas såsom *statens fiskehamnar*, har riksdagen för tiden från och med år 1920 till och med budgetåret 1925—1926 anvisat tillhoppa 1,000,000 kronor, därav för sistnämnda budgetår 100,000 kronor.

Av berörda belopp 1,000,000 kronor har Kungl. Maj:t utöver i nästlidet års statsverksproposition angivna belopp om tillhoppa 781,100 kronor genom beslut den 14 augusti 1925 anvisat för påbörjande av fiskehamnsanläggning vid Viks fiskeläge 60,000 kronor och för fullbordande av arbetet med istandsättande av Borstahusens fiskehamn 24,340 kronor eller sålunda tillhoppa 865,440 kronor, vadan 134,560 kronor återstå odisponerade.

Rörande medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i huvudsak anført, att hos styrelsen inneläge fyra ansökningar om erhållande av statsbidrag till statsunderstödda fiskehamnar, motsvarande en beräknad byggnadskostnad av 552,000 kronor och ett statsbidrag av i runt tal högst 500,000 kronor.

Dessa ansökningar med erforderliga förbindelser om bidrag vore, framhåller styrelsen, fullständiga och kunde arbetena komma till utförande i den mån medel bleve beviljade. Förutom dessa företag funnes planer uppgjorda till en mängd hamnarbeten, vilkas utförande enligt år 1924 lämnad uppgift skulle beräknas kräva ett belopp av mera än 5,000,000 kronor.

Styrelsen hölle före, att den form av samarbete mellan stat och kommun, som villkoren för nu ifrågavarande anslag innebure, nämligen att kommun eller annan skulle bidraga med viss bestämd andel såväl uti anläggningskostnad som uti botandet av större stormskador samt ensam med hjälp av hamnavgifter bekosta hamnens drift och underhåll, vore att föredraga framför anläggandet och underhållet av fiskehamnar helt och hållet på statens bekostnad. Detta samarbete mellan stat och kommun och kommunens ekonomiska intresse i hamnen måste nämligen väsentligt bidraga till att nedbringa fordringarna å anläggningarnas omfång och kostnad samt till att endast för det allmänna särskilt nyttiga anläggningar komme till stånd. I detta sammanhang ville styrelsen även betona den stora betydelsen av att äldre hamnar, vilka delvis förfallit, kunde med anslag ur denna fond istandsättas och därmed få det framtida underhållet ordnat i betryggande former. I detta syfte, nämligen trygghand av hamnarnas behöriga framtida underhåll, ville styrelsen framhålla den stora betydelsen av årliga avsättningar från hamninkomsterna till en underhållsfond.

Med stöd av det sålunda anförda och för att de förstnämnda företagen angående vilka ansökningshandlingar och förbindelser om bidrag från kommuner eller andra intressenter föreläge färdiga, måtte kunna inom rimlig tid bringas till utförande och ytterligare ansökningar även måtte i sinom tid kunna tillgodoses, syntes det nödvändigt att upptaga detta anslag till minst samma belopp som åren 1921 och 1922 eller till 300,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet yttrat i huvudsak följande:

»Av skäl, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför, synes det lämpligare, att för framtiden nya fiskehamnar och förbättringar av äldre fiskehamnar i regel komma till utförande med bidrag av ifrågavarande anslag än att sådana arbeten helt bekostas av statsverket. På grund härav och då ett ej ringa behov av statsunderstöd synes föreligga, torde anslag för ändamålet böra anvisas jämväl för nästkommande budgetår. I betraktande av ovanberörda jämförelsevis stora reservation å anslaget och med hänsyn jämväl till rådande förhållanden anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka beviljande av större belopp än 100,000 kronor.»

Motionsvis har yrkats att anslaget till mindre fiskehamnsbyggnader för nästkommande budgetår måtte bestämmas till 200,000 kronor. Utan att förbise de behjärtansvärda synpunkter, som kunna anföras till stöd för beviljande av ökat anslag till ifrågavarande ändamål, kan dock utskottet icke tillstyrka, att härför skulle disponeras större belopp än i statsverkspropositionen föreslagits.

Beträffande den av herr Törnkvist väckta motionen om anslag för åstadkommande av tilläggsplatser vid Torsö får utskottet hänvisa till sitt vid 1924 års riksdag gjorda uttalande, föranlett av en i liknande syfte av samma motionär väckt motion. Såsom utskottet då förutsatte, torde förevarande fråga böra komma under vederbörligt bedömande i samband med övriga överväganden rörande behovet av liknande anläggningar på olika platser. Att anslag för ifrågavarande ändamål nu skulle direkt av riksdagen anvisas, kan däremot utskottet icke tillstyrka.

Utskottets
yttrande.

Under återopande av vad utskottet sålunda anförd får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr I. Svenssons och herr Olssons i Kullenbergstorp i ämnet väckta motioner (I: 18 och II: 155), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må såsom bidrag till *statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor;

b) att herr Törnkvists i ämnet väckta motion (II: 9) må anses besvarad med vad utskottet ovan anförd.

23:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *undersökningar och upprättande av arbetsplaner för sådana fiskehamnar, som äro avsedda att erhålla statsbidrag från anslaget till statsunderstödda fiskehamnar*, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

Undersökningar m. m. för statsunderstödda fiskehamnar.

[25.]

Reparation av större skador å statens fiskehamnar och statsunderstödda fiskehamnar.

[26.]

24:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkt 26 gjorda framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *bestridande av kostnader för större reparations- och muddringsarbeten å statens fiskehamnar och statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Åtgärder för Mälarens reglering.

[27.]

25:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) rörande anslag för åtgärder för Mälarens reglering kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Vägunderhållet och skjutsväsendet.

Kostnad för vägdelningar.

[28.]

26:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 28) får utskottet hemställa,

att riksdagen må *för bestridande av statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.

[29.]

27:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Svenska vägföreningen.

[30.]

28:o) Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att till understöd åt svenska vägföreningen för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 33,000 kronor.

Till understöd åt svenska vägföreningen hava anslag anvisats för åren 1917—1922 samt budgetåren 1923—1924, 1924—1925 och 1925—1926, för sistnämnda budgetår med 25,500 kronor.

I enlighet med riksdagens år 1918 fattade ståndpunkt hava anslagen till föreningen från och med år 1919 icke beviljats till högre belopp än som motsvarade föreningens utgifter för kurser och föredrag. Med anledning därav att utgifterna för vägmästarurser, vägdagar och föredrag under år 1923 understigit det för sagda år beviljade statsbidraget, har Kungl. Maj:t sedermera, senast genom brev den 17 juli 1925, anbefallt statskontoret att till föreningen utbetala medel från ifrågavarande anslag i den mån föreningen genom intyg av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen visade, att de skulle komma till användning för vägdagar, utbildningskurser för yrkesmän i vägunderhåll samt föredrag rörande vägväsendet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 september har föreningen anhållit om ett statsbidrag för år 1926 av 42,000 kronor, vilket belopp i avrundat tal motsvarar föreningens verkliga utgifter under år 1925 för vägmästar-kurs, väg dagar, vägföredrag och undervisningsmateriel samt för utgivande av föreningens tidskrift. Denna framställning har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkts under villkor, att under år 1926 på lämpliga platser i olika delar av landet anordnades minst sex väg dagar samt en utbildningskurs för yrkesmän i vägunderhåll i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen i skrivelse den 1 juli 1925 avgivet program ävensom att tidskriften utgäves med oförminskat omfång.

Departementschefen yttrar:

»Med hänsyn till vägfrågans nuvarande läge och då vägunderhållets överflyttande på vägmästar-kurs i allt större utsträckning äger rum, är det av vikt, att föreningen sättes i stånd att fortfarande i önskvärd omfattning bedriva sitt gagnande arbete för spridande av upplysning rörande lämpliga arbetsmetoder och organisationsformer för väghållningens utförande samt för utbildning av kompetenta arbetsledare. Därvid kan föreningens hela landet omfattande verksamhet bidra till att befordra en viss enhetlighet i väghållningen och på samma gång bringa de inom olika landsändar vunna erfarenheterna till allmän kännedom.

Jämväl för år 1926 synes därför statsbidrag böra beredas föreningen. Enligt föreningens förslag till budget för år 1926 belöpa sig kostnaderna för vägmästar-kurs, väg dagar, föredrag och undervisningsmateriel vid kurserna och föredragen till 33,000 kronor, och vill jag tillstyrka, att anslag till detta belopp beviljas föreningen. I likhet med vad som skett åren 1924 och 1925 förutsätter jag därvid, att Kungl. Maj:t icke kommer att ställa anslaget till föreningens förfogande i vidare mån än föreningen kan visa, att medlen komma till användning för avsett ändamål.

I övrigt torde för anslagets åtnjutande böra av Kungl. Maj:t föreskrivas villkor, i tillämpliga delar överensstämmande med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit.»

Den verksamhet, som hittills utövats och alltjämt utövas av svenska vägföreningen, torde få anses vara av stor betydelse för åstadkommande av en förbättrad väghållning inom landet. Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av bidraget till föreningen; såsom förutsättning för anslagets åtnjutande torde böra gälla vad departementschefen i sådant hänseende anför.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *understöd åt svenska vägföreningen* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 33,000 kronor.

29:o) Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att till bestridande av utgifter för registrering av automobiler m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 47—49 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till bestridande av utgifter för registrering av automobiler har riksdagen under en följd av år anvisat extra förslagsanslag att i första hand utgå av

*Utskottets
yttrande.*

*Registrering
av automobiler m. m.*

[31.]

inflytande registreringsavgifter för automobiler. För budgetåret 1924—1925 anvisades för ändamålet 22,000 kronor. Belastningen å anslaget för samma budgetår steg emellertid — vilket ock förutsattes i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag — till mer än dubbla beloppet.

Genom indragning av den av anslaget bekostade publikationen »Meddelanden angående automobiltrafik» och dess ersättande med ett hos generalstaben fört centralregister över alla motorfordon kunde emellertid anslaget för innevarande budgetår nedbringas till 8,000 kronor.

Av detta belopp äro 6,500 kronor avsedda för bestridande av kostnader, som äro förbundna med centralregistrets förande och meddelande därifrån av utav vederbörande myndigheter begärda uppgifter. I övrigt gäldas från anslaget utgifter för anskaffning av liggare och blad till automobilregistren hos länsstyrelserna, ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifterna för motorfordon, samt slutligen kostnaderna för s. k. besiktningsskyltar.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser bl. a., att från anslaget för registrering av automobiler m. m. skulle jämväl utgå bidrag för understödjande av undervisningsverksamhet i skolorna rörande de väsentligaste trafikreglerna samt åtgärder till allmänhetens och särskilt automobilförarnas upplysning angående rusdryckernas menliga inflytande på förmågan att framföra automobil. Dylika strävanden hava ansetts nödiga till motarbetande av den fara för allmänheten, som den alltjämt stegrade motorfordonstrafiken medför, och hava i någon omfattning bedrivits av i frågorna intresserade sammanslutningar. Då dylik upplysningsverksamhet synes utskottet värd statsmakternas stöd, har utskottet icke något att erinra mot att bidrag för detta ändamål få utgå från här ifrågavarande anslag, i den mån beviljade medel härtill lämna tillgång.

Vad beträffar det av Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskade beloppet eller 10,000 kronor får utskottet tillstyrka detsamma. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till bestridande av utgifter för *registrering av automobiler m. m.* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Byggnadsväsendet.

Byggnads-
styrelsen.
[32.]

30:o) Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för budgetåret 1926—1927 uppfört det ordinarie förslagsanslaget till byggnadsstyrelsen med oförändrat belopp, 256,300 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 49—52 av återopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 11 september 1925 har byggnadsstyrelsen gjort framställningar om anslag till styrelsen för budgetåret 1926—1927 och därvid till en början hemställt, att vissa icke ordinarie befattningar, vilka sedan lång tid

tillbaka uppehållits och alltjämt visat sig behövliga, måtte uppföras å ordinarie stat. Enligt styrelsens förslag skulle sålunda antalet av följande ordinarie befattningar hos styrelsen ökas, nämligen antalet kanslibiträden från 1 till 3, expeditionsvakter från 1 till 2 och kontorsbiträden från 2 till 4. Ett bifall härtill skulle föranleda en höjning av det ordinarie förslagsanslaget till byggnadsstyrelsen med 15,252 kronor.

Kostnaden för avlöningar till nuvarande icke-ordinarie personal med undantag av byggnadsbyråns icke-ordinarie personal, som jämväl för budgetåret 1926—1927 skulle avlönas från byggnadsanslag, å sistnämnda byråer beräknas av styrelsen för nästkommande budgetår till i runt tal 127,500 kronor. Vid bestämmandet av anslagen för innevarande budgetår beräknades för motsvarande personal en kostnad av i runt tal 120,000 kronor. Ökningen är beroend dels på den allmänna löneförbättring för icke-ordinarie befattningshavare, som skett genom Kungl. Maj:ts kungörelse i ämnet den 26 juni 1925, dels ock på tillkommande ålderstillägg.

Utöver nuvarande personal erfordras emellertid enligt styrelsens mening anställande av ytterligare två icke-ordinarie befattningshavare, nämligen dels ett kvinnligt biträde å kulturhistoriska byrån, vilken för utförande av rit- och skrivarbeten äger tillgång till allenast ett ordinarie kanslibiträde, och dels utöver den nuvarande telefonisten ytterligare en dylik befattningshavare. Kostnaden för dessa två nya befattningshavare beräknas till sammanlagt 4,572 kronor.

För bestridande av kostnader för gratifikationer åt tjänstgörande arkitekter utom stat, avlöning åt den tekniske inspektören för kungl. teatrarna och tillfällig skrivhjälp m. m. beräknar styrelsen ett belopp av 20,000 kronor.

Samtliga kostnader för icke-ordinarie personal m. m. skulle sålunda enligt styrelsens beräkning för budgetåret 1926—1927 uppgå till 152,072 kronor eller i runt tal 152,000 kronor. Då den för ändamålet i det ordinarie anslaget till byggnadsstyrelsen upptagna posten uppgår till 67,000 kronor, skulle således för nästkommande budgetår erfordras ett extra förstärkningsanslag av 85,000 kronor. I händelse av bifall till styrelsens framställning om ökning av antalet ordinarie tjänster skulle emellertid anslaget kunna minskas till 72,500 kronor.

Departementschefen har genom utredningen i ärendet visserligen funnit styrkt, att stadigvarande behov föreligger av de befattningar, som av styrelsen föreslagits till uppförande å ordinarie stat. Då emellertid föregående år en viss ökning av antalet ordinarie befattningar hos styrelsen genomförts och med hänsyn till de indragningar av tjänster, som å andra håll möjligen kunde förväntas, har departementschefen ansett sig för närvarande icke kunna biträda styrelsens framställning i denna del. Vid sådant förhållande syntes det ordinarie anslaget böra bibehållas oförändrat.

Beträffande behovet av anslag till icke-ordinarie personal har departementschefen icke ansett sig kunna tillstyrka den av styrelsen ifrågasatta ökningen av antalet icke-ordinarie befattningshavare. Med hänsyn härtill syntes det extra förstärkningsanslaget kunna begränsas till ett belopp av 80,500 kronor.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande att medel för ifrågavarande ändamål ställas till förfogande i av departementschefen angiven utsträckning, hemställer utskottet under förevarande punkt,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till *byggnadsstyrelsen* med oförändrat belopp, 256,300 kronor.

Byggnads-
styrelsens
verksamhet.

31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) och under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört, hemställer utskottet

[33.] att riksdagen må till *upprätthållande av byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 80,500 kronor.

Beredande av
lokaler för
vissa bygg-
nadsstyrel-
sens byråer.

32:o) Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att för beredande av lokaler för vissa av byggnadsstyrelsens byråer för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 6,375 kronor.

[34.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 52—53 i åberopade statsrådsprotokollet.

Under erinran att förevarande förslag avser beredande av medel för gäldande av hyra för vissa för byggnadsstyrelsens räkning för närvarande förhyrda tjänstelokaler i avvaktan på styrelsens blivande inflyttning i statens nybyggnad inom kvarteret Murmästaren på Kungsholmen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *beredande av lokaler för vissa av byggnadsstyrelsens byråer* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 6,375 kronor.

Läns-
arkitekter.

33:o) Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att till avlöning av länsarkitekter för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 47,000 kronor.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen hänvisar utskottet till sid. 54—58 i åberopade statsrådsprotokollet.

Det på extra stat anvisade anslaget till länsarkitekter förhöjdes vid 1925 års riksdag från 25,000 kronor till 35,000 kronor. Med denna förhöjning avsågs att bestrida kostnaderna dels för inrättande av en sjätte länsarkitektbefattning, dels för en ökning av arvudet till länsarkitekten i Kopparbergs med flera läns distrikt, dels ock för tillfälligt anställande av ett fackutbildat biträde åt länsarkitekten i Stockholms läns distrikt.

Genom brev den 18 juni 1925 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter rörande dispositionen av det för budgetåret 1925—1926 anvisade anslaget å 35,000 kronor. I enlighet härmed skulle under detta budgetår antalet länsarkitekter vara sex. De särskilda länsarkitektsdistrikten skulle omfatta, ett distrikt Stockholms län, ett distrikt Malmöhus och Kristianstads län, ett

distrikt Älvsborgs och Skaraborgs län, ett distrikt Kopparbergs, Västmanlands och Gävleborgs län, ett distrikt Västerbottens och Västernorrlands län samt ett distrikt Norrbottens län. Det fasta av statsmedel utgående arvodet till länsarkitekterna skulle utgöra i Stockholms läns distrikt 8,000 kronor, i vartdera av de distrikt, som omfatta dels Älvsborgs och Skaraborgs län dels ock Norrbottens län, 4,000 kronor samt i vart och ett av de övriga tre distrikten 5,000 kronor, med skyldighet dels för samtliga länsarkitekter, utom länsarkitekten i Stockholms län, att jämväl utanför vederbörande distrikt på uppdrag av byggnadsstyrelsen fullgöra till länsarkitektsysslan hörande åligganden, dels ock för länsarkitekten i Stockholms län att vid behov biträda inom byggnadsstyrelsen med handläggning av ärenden, avseende länsarkitekternas tjänsteåligganden. Slutligen bemyndigades byggnadsstyrelsen att under sagda budgetår för en kostnad av högst 4,000 kronor anställa sakkunnigt biträde åt länsarkitekten i Stockholms läns distrikt.

Byggnadsstyrelsen har nu i sina anslagsäskanden för budgetåret 1926—1927 hemställt om ett anslag för ändamålet av 52,000 kronor. Enligt styrelsens förslag fördelar sig det begärda anslaget sålunda:

	Kronor.
Länsarkitekten i Stockholms län	8,000
Övriga 5 nuvarande länsarkitekter	25,000
Biträde åt länsarkitekten i Stockholms län	4,000
3 nya länsarkitekter	15,000
	Summa 52,000.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av ifrågavarande anslagsäskande har departementschefen anfört huvudsakligen följande:

»Vad beträffar byggnadsstyrelsens förslag till ökning av länsarkitekternas antal, torde få hänvisas till vad som i nästlidet års statsverksproposition anfördes såsom skäl för en utvidgning av länsarkitektinstitutionen. Med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden ansåg jag emellertid mig då icke kunna tillstyrka inrättande av mer än en av de utav byggnadsstyrelsen begärda tre nya länsarkitektbefattningarna. Då emellertid behovet av ytterligare sådana befattningar med ökad styrka gör sig gällande, särskilt såvitt angår övervakandet av stadsplanebildningen och byggnadsverksamheten i de allt talrikare uppväxande smärre samhällena i olika delar av landet, har jag, trots tidsförhållandenas krav på sparsamhet med statsutgifterna, ansett mig böra förorda, att från och med nästkommande budgetår ytterligare två länsarkitektbefattningar inrättas. Beträffande frågan, i vilka län de nya befattningarna skola placeras, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreligger, därom fatta beslut. Jag vill härvid endast framhålla, att vid bedömning av denna fråga särskilt avseende synes böra fästas vid föreliggande svårigheter att kunna påräkna annan sakkunskap på ifrågavarande områden. Då arvodet till envar av de nya länsarkitekterna synes böra bestämmas till samma belopp, som under budgetåret 1926—1927 skulle utgå till flertalet av de nuvarande länsarkitekterna, eller 5,000

kronor, erfordras av denna anledning en ökning av ifrågavarande anslag med 10,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle alltså anslaget från och med nästkommande budgetår utgå med ett till 47,000 kronor förhöjt belopp.»

*Utskottets
yttrande.*

Såsom redan nämnts, utökades på grund av sistlidne års riksdags beslut antalet länsarkitekter från förutvarande fem befattningar till sex, i det att en ny länsarkitektbefattning, avsedd för Älvsborgs och Skaraborgs län, inrättades med innevarande budgetårs ingång. Särskilt i betraktande härav har utskottet icke kunnat undgå att hysa tveksamhet beträffande Kungl. Maj:ts förslag, som innebär, att redan från och med nästkommande budgetår ytterligare två länsarkitektbefattningar skulle inrättas. Av den förebragta utredningen framgår emellertid, att synnerligen goda skäl kunna anföras för den nu föreslagna utvidningen av länsarkitektinstitutionen, och har utskottet därför icke velat motsätta sig densamma. Arvodet till en var av de nya länsarkitektbefattningarnas innehavare torde böra bestämmas till det av Kungl. Maj:t föreslagna eller 5,000 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *avlöning av länsarkitekter* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 47,000 kronor.

*Byggnader
och repara-
tioner.*
[36.]

34:o) Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att öka det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer från dess nuvarande belopp 450,000 kronor med 50,000 kronor till 500,000 kronor.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer är för budgetåret 1925—1926 uppfört med 450,000 kronor.

Till förstärkning av det ordinarie anslaget har för samma budgetår anvisats ett extra anslag av 350,000 kronor. Härvid är att märka, att hyresmedel från kronans under byggnadsstyrelsens vård stående egendomar, vilka hyresmedel före innevarande budgetår tillgodoförts anslaget i fråga, numera upptagas å inkomstsidan i riksstaten.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 15 september 1925 framhållit, att på grund därav, att nya fastigheter ställts under styrelsens förvaltning, ytterligare medel för ändamålet vore erforderliga, varför det ordinarie anslagsbehovet borde beräknas till avrundat 500,000 kronor. Även om det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer höjdes till sistnämnda belopp, måste emellertid särskilt anslag till det ordinarie anslagets förstärkande beräknas. Under förutsättning att det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer utginge med 500,000 kronor, erfordrades för budgetåret 1926—1927 en förstärkning av detta anslag med 650,000 kronor. Vid den sålunda verkställda anslagsberäk-

ningen hade styrelsen utgått ifrån att jämväl för budgetåret 1926—1927 ett särskilt anslag komme att vara tillgängligt för bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder.

Under framhållande på det allvarligaste, att statsverkets under styrelsens förvaltning ställda, dyrbara fastighetsbestånd icke kunde i nöjaktigt och värdigt skick bevaras utan att de av styrelsen efter ingående undersökningar såsom erforderliga ansedda anslagsmedlen för ändamålet ställdes till förfogande, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att för budgetåret 1926—1927 dels öka det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer från dess nuvarande belopp 450,000 kronor till 500,000 kronor, dels ock till förstärkning av samma anslag anvisa ett extra anslag av 650,000 kronor.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av förevarande anslagsäskanden har departementschefen anfört i huvudsak följande:

»Då det icke kan anses förenligt med en ur ekonomisk synpunkt rationell skötsel av kronans fastighetsbestånd, att till nödigt underhåll hänförliga arbeten eftersättas, torde med hänsyn till den av styrelsen förebragta utredningen en höjning av ifrågavarande anslag få anses ofrånkomlig. Innan jag emellertid närmare yttrar mig om anslagsbeloppets storlek, ber jag i detta sammanhang få beröra en av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 22 september 1925 gjord framställning om anvisande av medel för restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott. Vissa skäl synas nämligen tala för att kostnaden för dessa arbeten, i den mån de anses böra komma till utförande, påföres ifrågavarande anslag.

Under senare tid hava åtskilliga restaureringsarbeten utförts å nyssnämnda båda slott, men tillgängliga medel hava varit otillräckliga för byggnadernas fullständiga istandsättande. I detta hänseende och beträffande byggnadernas nuvarande tillstånd torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. Därav framgår, att Kalmar slott till såväl det inre som det yttre befinner sig i ett långt ifrån tillfredsställande skick. Viktiga delar av de slottet omgivande befästningsverken hota sålunda att rasa och stora utbuktningar å murarna tyda på bristande sammanhang i murverket. De ingrepp, som man under gångna tider tillåtit sig på själva byggnaden, hava endast i obetydlig grad kunnat botas, och vissa konstnärligt och kulturhistoriskt viktiga detaljer i inredning och dekorerung äro på väg att genom bristande konservering förfaras. Läckö slott åter befinner sig, vad det yttre angår, i gott skick. Där emot lämnar slottets inre tillstånd mycket övrigt att önska, i det slottets ännu i stora delar bibehållna inredning och dekorativa utsmyckning hotas med förstörelse.

Byggnadsstyrelsen har med sin ifrågavarande skrivelse överlämnat av kostnadsberäkningar och planritningar åtföljda förslag till erforderliga reparations- och restaureringsarbeten å ifrågavarande slott, vilka förslag uppgjorts beträffande Kalmar slott av professorn Martin Olsson och beträffande Läckö slott av arkitekten Årland Noreen. Kostnaderna för Kalmar slotts restaurering hava beräknats till sammanlagt 401,145 kronor, därvid arbetena, vilka tänkts fördelade på en tid av fem år, uppdelats i två grupper, den ena omfattande de mest nödvändiga arbetena och slutande å 243,145 kronor och den andra avseende arbeten, som med mindre våda kunna uppskjutas, å 158,000 kronor. De föreslagna arbetena å Läckö slott hava beräknats till sammanlagt 120,000 kronor och tänkts fördelade på sex år.

Riksantikvarien, vars yttrande av byggnadsstyrelsen inhämtats, har uttalat sin anslutning till de i förslagen angivna grundprinciperna samt kraftigt betonat nödvändigheten av fortsatta åtgärder till slottens försättande i värdigt skick. Jämväl för egen del har byggnadsstyrelsen tillstyrkt förslagen, dock under framhållande, att under arbetets gång gjorda upptäckter i byggnaderna och på grund därav vunna erfarenheter kunde komma att föranleda icke oväsentliga ändringar i restaureringsplanerna med därav följande ändringar i kostnadsberäkningarna. För arbetenas påbörjande har byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande för budgetåret 1926—1927 av ett extra reservationsanslag å 100,000 kronor.

Genom utredningen i ärendet torde vara ådagalagt, att planmässiga iståndsättningsarbeten inom den närmaste tiden äro nödvändiga för bevarande av de kulturhistoriskt värdefulla byggnadsminnesmärken, varom här är fråga. Vad Läckö slott beträffar har jag genom besök å platsen fått bekräftelse härå. Ett uppskov med arbetenas påbörjande kan icke anses tillrädligt, då man lär ha anledning befara, att därunder redan förefintliga bristfälligheter förvärras, i följd varav framdeles slottens iståndsättande skulle komma att kräva större engångskostnader än nu beräknats. Emellertid kan ett fullt genomförande av de föreliggande förslagen med hänsyn till de beräknade stora kostnaderna knappast ifrågasättas, utan lär man nödgas inskränka sig till de arbeten, som äro oundgängligen nödvändiga till förhindrande av ytterligare förstörelse. Även med denna inskränkning torde dock arbetena bliva av sådan omfattning, att de måste fördelas på flera år. Att för närvarande definitivt fastställa omfattningen av och den slutliga kostnaden för de åtgärder, som för ifrågavarande ändamål kunna vara behöfliga, möter med hänsyn till arbetenas art väsentliga svårigheter. Anslagsfrågan torde emellertid kunna ordnas så, att arbetskostnaderna påföras anslaget till byggnader och reparationer, därvid, efter utredning av byggnadsstyrelsen, för varje år ett visst maximibelopp fastställs, och bör givetvis hänsyn härtill tagas vid anslagets utmätande. Det må jämväl erinras, att de tidigare restaureringsarbetena till stor del bekostats på liknande sätt. För nästkommande budgetår torde för ifrågavarande arbeten icke böra beräknas större belopp än 50,000 kronor.

Beträffande storleken av förevarande anslag vore det synnerligen önskvärt att kunna i full utsträckning tillmötesgå styrelsens framställning i detta avseende. Då styrelsens anslagsäskande slutar på sammanlagt 1,150,000 kronor och i nämnda summa icke inräknats ovanberörda kostnader för påbörjande av restaureringsarbetena å Kalmar och Läckö slott, 50,000 kronor, skulle för sådant ändamål erfordras 1,200,000 kronor. Emellertid anser jag mig nödsakad ifrågasätta någon nedsättning av detta belopp, och får jag föreslå, att till byggnader och reparationer för nästkommande budgetår anvisas tillhoppa 1,100,000 kronor, varmed en ökning med 300,000 kronor skulle äga rum i jämförelse med vad för innevarande budgetår varit disponibelt. Beträffande sättet för ifrågavarande anslags anvisande å riksstaten tillstyrker jag byggnadsstyrelsens förslag, att det ordinarie anslaget höjes till 500,000 kronor, vadan återstående av mig nu förordade anslagsbelopp eller 600,000 kronor skulle äskas såsom förstärkningsanslag.»

Utskottets
yttrande.

Under hänvisning till den av departementschefen i ärendet lämnade motiveringen får utskottet tillstyrka, att medel för ifrågavarande ändamål beviljas med av Kungl. Maj:t föreslagna belopp. Utskottet, som under nästföljande punkt framställer förslag om anslags uppförande på extra stat, får nu hemställa,

att riksdagen må öka det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer från dess nuvarande belopp 450,000 kronor med 50,000 kronor till 500,000 kronor.

35:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) och under åberopande av vad utskottet anfört under nästföregående punkt, hemställer utskottet,

Förstärkning av anslaget till byggnader och reparationer.

att riksdagen må till förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 600,000 kronor.

[37.]

36:o) Med förmälan, att utskottet icke haft något att erinra mot att av det utav Kungl. Maj:t under punkt 38) äskade fortsättningsanslaget, 175,000 kronor, för yttre restaurering av Stockholms slott ett belopp av 3,000 kronor må tagas i anspråk för fortsatt bedrivande av kulturhistoriska undersökningar i samband med restaureringsarbetena, hemställer utskottet,

Yttre restaurering av Stockholms slott.

att riksdagen må för arbetena med yttre restaurering av Stockholms slott för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 175,000 kronor.

[38.]

37:o) Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att till förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 22,500 kronor.

Förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm.

I fråga om utredningen i ärendet hänvisas till sid. 65—67 i åberopade statsrådsprotokollet.

[39.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet har riksdagen till förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm anvisat för budgetåret 1924—1925 30,000 kronor och för budgetåret 1925—1926 120,000 kronor.

Berörda förstärkningsarbeten å ifrågavarande byggnad, vilken efter telegrafstyrelsens avflyttning därifrån jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 maj 1924 till största delen disponeras av lotsstyrelsen, avse huvudsakligen att borttaga den multnade plankrusten och pålhuvudena under byggnaden samt att ersätta dessa med betong, på det att ytterligare sättning av byggnaden må förhindras. Kostnaden för arbetena beräknades av byggnadsstyrelsen under hösten 1923 till 150,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har nu anmält, att styrelsen sett sig nödsakad att omedelbart med den entreprenör, som utfört ifrågavarande förstärkningsarbeten, träffa uppgörelse om utförande av vissa tillägsarbeten. Dessa hade nämligen visat sig oundgängligen erforderliga för att grundstärkningsarbetena över huvud skulle kunna utföras till de djup och i övrigt på det sätt, som avsetts i det förslag, som på sin tid underställts Kungl. Maj:t

och riksdagen. De sammanhängande sålunda så intimt med de ursprungligen planerade, att samtliga arbeten måtte utföras i samband med varandra och i ett sammanhang. Ett avbrott i de kontrakterade och nu pågående arbetena i avvaktan på Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i anslagsfrågan skulle härjämte föranleda icke oväsentliga merkostnader.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 22,500 kronor.

Beredande av lokaler för statens reproduktionsanstalt.

38:o Kungl. Maj:t har (punkt 40) föreslagit riksdagen att för anordnande av lokaler för statens reproduktionsanstalt, lantmäteriundervisningen och konsthögskolans avdelning för dekorativ konst för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 58,500 kronor.

[40.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 67—69 i åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan stadsfullmäktige i Stockholm beslutat att riva den gamla läroverksbyggnaden å Östermalm med adressnummer 60 vid Artillerigatan, i vilken byggnad under senare tid inrymts lokaler dels för lantmäteriundervisningen, dels ock för statens reproduktionsanstalt, avgav byggnadsstyrelsen i skrivelse den 12 september 1924 förslag till åtgärder såväl för anskaffande av nya lokaler åt nämnda institutioner som ock för lösning av vissa andra lokalfrågor, som därmed stode i samband. Styrelsen förordade sålunda, att statens reproduktionsanstalt skulle inrymmas i skogshögskolans gamla byggnader i Nobelparken, varest för närvarande en del av rikets allmänna kartverk är inrymt. För lantmäteriundervisningen skulle upplåtas vissa lokaler i fastigheten nr 10 vid Västra Trädgårdsgatan, vilka nu disponeras dels av rikets allmänna kartverk, dels ock av en del av konsthögskolans avdelning för dekorativ konst. Sistnämnda avdelning, som nu har sina lokaler splittrade på tre ställen, skulle åter erhålla vidgade utrymmen i fastigheten nr 1 vid Sergelgatan. Rikets allmänna kartverk slutligen skulle i utbyte mot de lokaler, som kartverket sålunda finge avstå, erhålla de utrymmen, som vore avsedda för kartverket i de under uppförande varande ämbetsbyggnaderna i kvarteren Murmästaren och Kandidaten. Kostnaderna för de för dessa lokaldispositioner erforderliga omändringsarbetena beräknades till 138,500 kronor, och hemställde byggnadsstyrelsen om anvisande av detta belopp för budgetåret 1925—1926.

Departementschefen förordade det framlagda förslaget men ansåg en fördelning av det äskade anslagsbeloppet kunna ske på två budgetår. I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för anordnande av lokaler för statens reproduktionsanstalt, lantmäteriundervisningen och konsthögsko-

lans avdelning för dekorativ konst för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag men anförde, att, då de för lantmäteriuundervisningen och reproduktionsanstalten förhyrda lokalerna inom den gamla läroverksbyggnaden å Östermalm alltjämt syntes för ändamålet fullt tillfredsställande, riksdagen ville framhålla önskvärdheten av att ett uppskov med de ifrågasatta utflyttnings- och rivningsåtgärderna om möjligt utverkades. Härigenom skulle bland annat vinnas, att den med omfattande ändringsarbeten förenade flyttningen av reproduktionsanstalten till skogshögskolans gamla byggnad i Nobelparken åtminstone tillsvidare skulle kunna undvikas.

Byggnadsstyrelsen har meddelat, att enligt skrivelse från Stockholms stads fastighetskontor uppskov med rivningen medgivits till den 1 oktober 1926, till vilken dag uppsägning komme att verkställas och rivningen igångsättas, och har byggnadsstyrelsen på grund härav hemställt, dels att det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 80,000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande, dels ock att det återstående för ifrågavarande ändamål erforderliga beloppet, 58,500 kronor, måtte anvisas för budgetåret 1926—1927.

Departementschefen har i ärendet anført följande:

»Genom brev den 11 september 1925 har Kungl. Maj:t ställt ovan omnämnda anslag av 80,000 kronor till byggnadsstyrelsens förfogande att användas för därmed avsett ändamål. Emellertid hava några arbeten för genomförande av den beslutade planen ännu icke kunnat påbörjas, enär de lokaler, beträffande vilka ändringsåtgärder skulle erfordras, fortfarande disponeras av däri hittills inrymda institutioner. Under tiden hava undersökningar verkställts angående möjligheten till lösning av föreliggande lokalfrågor på annat sätt än tidigare tänkts. Sälunda har genom byggnadsstyrelsens försök gjorts att genom förhyrning anskaffa ny lokal för reproduktionsanstalten, men har lämplig lokal hittills icke kunnat erhållas. Vidare har Kungl. Maj:t den 4 december 1925 anbefallt byggnadsstyrelsen att med Stockholms stad inleda förnyade underhandlingar i syfte att åstadkomma en förlängning av hyrestiden beträffande nuvarande lokaler för reproduktionsanstalten samt lantmäteriuundervisningen i Östermalms gamla läroverksbyggnad. Emellertid hava dessa underhandlingar ännu icke lett till resultat, och kan det därför icke med visshet förutses, huruvida icke det ursprungliga programmet måste fullföljas. Därest så skulle bliva fallet, torde, för att iordningställandet av erforderliga nya lokaler skall kunna ske i tillräckligt god tid, återstoden av det för ändamålet beräknade beloppet, 58,500 kronor, böra ställas till förfogande under nästkommande budgetår.»

Enligt vad utskottet inhämtat, torde, på sätt sistlidne riksdag uttalade som önskligt, med den ifrågasatta rivningen av den gamla läroverksbyggnaden å Östermalm komma att anstå, varmed frågan om reproduktionsanstaltens flyttning tillsvidare förfallit. Något anslag för ifrågavarande ändamål synes vid sådant förhållande icke nu behöva anvisas. Utskottet får därför hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framställda förslag icke må av riksdagen bifallas.

Anordnande
av förbättrade
lokaler för
musikaliska
akademien.

39:o) I fråga om Kungl. Maj:ts framställning om anordnande av förbättrade lokaler för musikaliska akademien (punkt 41) har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

[41.]

erinra.

Anordnande
av lokaler i
gamla riksdags-
huset för
vissa social-
styrelsens
byråer m. m.

40:o) Kungl. Maj:t har (punkt 42) föreslagit riksdagen att för anordnande av lokaler i gamla riksdagshuset för vissa socialstyrelsens byråer m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 77—80 i åberopade statsrådsprotokollet.

[42.]

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juli 1924 skola i ämbetsbyggnaden å tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren i Stockholm beredas lokaler för, bland andra ämbetsverk och statsinstitutioner, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilket ämbetsverk för närvarande är förlagt till det gamla riksdagshuset å Riddarholmen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att till de lokaler inom gamla riksdagshuset, som sålunda genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avflyttning omkring den 1 juli 1926 bliva lediga, skulle förläggas de avdelningar av socialstyrelsen, för vilka för närvarande förhyras tjänstelokaler.

För detta ändamål erfordras emellertid åtskilliga förändringar inom de lokaler inom gamla riksdagshuset, som skulle tagas i anspråk för socialstyrelsens räkning, varjämte lokalerna i fråga böra underkastas en rätt genomgripande renovering. De sålunda erforderliga arbetena beräknas draga en kostnad av 14,000 kronor.

Utskottet, som lämnar förevarande förslag utan erinran, hemställer,

att riksdagen må för *anordnande av lokaler i gamla riksdagshuset för vissa socialstyrelsens byråer m. m.* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 14,000 kronor.

Förhyrande
av bostad åt
landshövdingen
i Väster-
norrlands län.

41:o) Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att till förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 7,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 80 och 81 av åberopade statsrådsprotokollet.

[43.]

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *I. Österström* m. fl. nr 157, och den andra inom andra kammaren av herr *C. J. Öberg* m. fl. nr 154, vari hemställts, att riksdagen må för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservationsanslag anvisa 203,750 kronor, därav 187,500 kronor till iståndsättande av den gamla residensbyggnaden i Härnösand till bostad för landshövdingen i Västernorrlands län m. m., 5,000 kronor till ersättning åt Härnösands stad för viss i samband med

denna byggnadens användning erforderlig tomtreglering m. m. samt 11,250 kronor för av denna tomtreglering betingad rensning av segelrännan i Nattviken.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Departementschefen har i avseende å förevarande fråga anfört, att, ehuru goda skäl visserligen syntes föreligga för en förflyttning av länets lantmäterikontor till en ur brandsäkerhetssynpunkt lämpligare lokal än den gamla residensbyggnaden och för dennas iordningställande för sitt ursprungliga ändamål, behovet av dessa åtgärders vidtagande likväl knappast vore så trängande, att därmed icke kunde anstå ännu någon tid. Med hänsyn härtill och då frågan rörande användande, såsom av byggnadsstyrelsen föreslagits, av det ofullbordade kasernetablissemnet i Härnösand för lantmäterikontoret icke syntes vara fullständigt utredd, ansåge han sig icke böra förorda framläggande av förslag i ämnet till innevarande års riksdag.

Då den för landshövdingen förhyrda bostaden alltjämt bleve behöflig, torde anslag för ändamålet böra anvisas för budgetåret 1926—1927 till samma belopp, varmed hyran för berörda bostad enligt nu gällande hyresavtal utgår för tiden från och med den 1 oktober 1925 till och med den 30 september 1926, eller 7,000 kronor.

Såsom i motionen framhålles, är sedan ett antal år tillbaka landshövdingens bostadsfråga i Härnösand allenast mera tillfälligt ordnad; för ändamålet förhyres provisoriskt en privat bostadsvåning. Emellertid föreligger en plan utarbetad, avseende att i sammanhang med en restaurering av den gamla på 1700-talet uppförda residensbyggnaden — inom vilken för närvarande länets lantmäterikontor är tillfälligt inrymt — ånyo taga denna i anspråk för sitt ursprungliga ändamål; i sådant syfte har på senaste tiden träffats överenskommelse med staden rörande reglering av det till residensbyggnaden hörande tomtområdet m. m.

Sedan tidigare förefintliga hinder för genomförandet av ovannämnda restaureringsplan sålunda numera undanröjts, torde man enligt utskottets mening icke längre böra dröja med att iståndsätta ifrågavarande residensbyggnad. Utskottet vill härutinnan erinra, hurusom riksdagens revisorer efter besök å platsen år 1922 framhållit, att de förefintliga utrymmena borde kunna bättre tillvaratagas och byggnaden i sin helhet på ett mera enhetligt och värdigt sätt disponeras, vilka synpunkter sedermera i den till innevarande års riksdag av statsrevisorerna avgivna berättelsen kommit till ytterligare uttryck.

För en snar lösning av denna fråga talar ock, att den nuvarande, för landshövdingen provisoriskt förhyrda lägenheten synes för sitt ändamål mindre tillfredsställande.

Om än alltså redan under den närmaste tiden åtgärder torde tarvas för den gamla residensbyggnadens restaurering och inredande till landshövdingebostad, kan dock utskottet icke finna påkallat, att för detta ändamål anslag

uppföres redan å nästkommande års riksstat. I detta avseende vill utskottet framhålla, att, innan närmare beslut om byggnadsplanens genomförande fattas, vissa pågående detaljutredningar böra slutföras. Ifrågavarande utredningar avse bland annat frågan om det nu till residensbyggnaden förlagda lantmäterikontorets förflyttning till ett inom staden befintligt kasernetablissemang, som icke kommit att disponeras för sitt ursprungliga ändamål.

Under åberopande härav och med erinran, att anslag för förhyrande av landshövdingebostad alltså erfordras jämväl för nästkommande budgetår, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *förhyrande av bostad åt landshövdingen i Väster-norrlands län* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 7,000 kronor;

b) att de av herrar Österström m. fl. och Öberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 157 och II: 154) må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

ärmeledning
i Halmstads
slott.

[44.]

42:o) Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för införande av värmeledning i Halmstads slott för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 81—83 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan värmeledning under de senare åren införts i landshövdingeboställena i Gävle slott år 1919, i länsresidenset i Vänersborg och i Västerås slott år 1922 samt i länsresidenset i Karlstad åren 1923—1924, äro, enligt vad byggnadsstyrelsen upplyst, flertalet av landets länsresidens försedda med värmeledning. Endast det gamla länsresidenset i Härnösand samt Linköpings och Halmstads slott äro uteslutande eller i huvudsak fortfarande uppvärmda med kakelugnar varjämte landshövdingeboställena i Örebro och Kristianstad endast delvis äro försedda med värmeledning.

Byggnadsstyrelsen har ansett, att med frågan om Linköpings och Halmstads slotts förseende med värmeledning i likhet med flertalet övriga länsresidens icke skäligen längre bör anstå, allra helst som bristen på värmeledning är särskilt kännbar i dessa gamla slottsbyggnader med tjocka murar och bristfällig isolering mellan murarna och marken, varjämte byggnadsstyrelsen framhållit, att värmelednings inledande i byggnaderna givetvis kommer att öka brandsäkerheten inom de kulturhistoriskt märkliga byggnaderna.

Med hänsyn till rådande förhållanden har departementschefen ansett sig för närvarande kunna föreslå vidtagande av dylik åtgärd endast beträffande den ena av nämnda byggnader. Då det ville synas, som om behovet av värmeledning vore mest trängande för Halmstads slott, tillstyrkes, att för anordnande i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag av värmeledning i sagda byggnad för budgetåret 1926—1927 anvisas ett belopp av 60,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för införande av *värmeledning i Halmstads slott* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

43:o Kungl. Maj:t har (punkt 45) föreslagit riksdagen att för beredande av förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Skaraborgs län samt för anordnande av ny bostad åt en expeditionsvakt vid länsstyrelsen i nämnda län för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

Förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Skaraborgs län m. m.

[45.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 83—87 av statsrådsprotokollet.

Enligt vad departementschefen efter avlagt besökt på platsen vitsordat, är behovet av förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Skaraborgs län så trängande, att åtgärder för tillgodoseende av berörda behov icke torde böra undanskjutas.

De planerade ändringsarbetena avse en utvidgning av ifrågavarande i landsstatshuset inrymda lokaler genom förändring av en inom byggnaden befintlig bostad för en av länsstyrelsens expeditionsvakter till tjänstelokaler samt inredning av vaktmästarbostad i vindsvåningen; arbetena hava beräknats draga en kostnad av tillhoppa 32,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen hemställer utskottet,

att riksdagen må för beredande av *förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Skaraborgs län* samt för anordnande av ny bostad åt en expeditionsvakt vid länsstyrelsen i nämnda län för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

44:o Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att för förändring och renovering av Göta hovrätts byggnader ävensom för anskaffande av möbler för hovrätten m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 83,000 kronor.

Förändring och renovering av Göta hovrätts byggnader m. m.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 87—89 av återopade statsrådsprotokollet.

[46.]

Ifrågavarande förslag omfattar i huvudsak följande åtgärder: förbättring och utökning av värmeledningen, borttagning av befintliga kakelugnar samt förbättring av ventilationsanordningar; förbättring och utökning av de sanitära anordningarna; delvis omläggning av de elektriska ledningarna ävensom anbringande av ny armatur i huvudbyggnadens sessionssalar.

Kostnaderna för förslagens genomförande fördela sig på följande sätt:

Ombyggnads- och målningsarbeten	kr. 53,000:—
Värmelednings-, vatten-, W. C.- och avloppsledningsarbeten ...	» 14,500:—
Omläggning av elektriska ledningen	» 2,000:—
Arvoden och oförutsedda utgifter	» 8,500:—

Summa kr. 78,000:—

För anskaffning av för de nyinredda lokalerna erforderliga möbler och i samband därmed renovering av befintliga inventarier skulle erfordras ett belopp av 5,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Av den i ärendet lämnade utredningen synes framgå, att de nuvarande lokalerna inom Göta hovrätts byggnader, särskilt i avseende å sanitära anordningar, befinna sig i sådant tillstånd, att de icke kunna sägas motsvara skäliga anspråk på tidsenliga ämbetslokaler. De för personalens räkning upplåtna utrymmena äro även i vissa hänseenden otillräckliga. Med hänsyn härtill har utskottet icke velat motsätta sig förevarande förslag. Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *förändring och renovering av Göta hovrätts byggnader ävensom för anskaffande av möbler för hovrätten m. m.* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 83,000 kronor.

*Restaurering
av Malmöhus
slott m. m.*

[47.]

45:o) Kungl. Maj:t har vidare (punkt 47) föreslagit riksdagen *dels* godkänna ett i statsrådsprotokollet intaget förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående dispositionen av Slottsholmen i Malmö m. m.; *dels ock* för påbörjande av arbetena för restaurering av Malmöhus slott för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 89—100 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande avtal innebär, att kronan till Malmö stad för museiändamål upplåter Malmöhus slott.

Härvid förutsättes, att de historiska delarna av slottet, d. v. s. slottets norra länga med de s. k. gevärgallerierna, murarna och tornen, skola på statens bekostnad restaureras, dock med skyldighet för Malmö stad att sedermera bekosta underhållet in- och utvändigt av byggnaderna. Kostnaderna för ifrågavarande å kronan ankommande istandsättningsarbeten hava beräknats till 312,000 kronor.

Mot att kronan avstår från att för byggnadsändamål taga i anspråk viss del av Slottsholmen, vilken befogenhet tillkom kronan enligt tidigare avtal, skulle staden vidare i stället till kronan med äganderätt överlämna en i stadsdelen Rörsjöstad belägen tomt av omkring 6,000 kvadratmeters yta. Nämda tomt angives vara centralt belägen med fritt läge vid kanalen och ett blivande torg.

Byggnadsstyrelsen har i ärendet anfört bland annat följande:

»För en historisk byggnad av ifrågavarande art, vilken är jämförlig med de jämväl under byggnadsstyrelsens vård stående Kalmar slott, Vadstena slott och Läckö slott, är jämförelsevis svårt att finna en praktisk användning. Detta skulle i allmänhet förutsätta sådana förändringar och ingrepp i byggnaden, som med hänsyn till byggnadens beskaffenhet av historiskt minnesmärke vore förkastliga, och detta oaktat torde knappast nutida fordringar på naturlig belysning och på, låt vara blygsam, bekvämlighet i kommunikations-

hänseende m. m. kunna uppfyllas. Till museiändamål, särskilt för uppställning av historiska samlingar, äro däremot byggnader av nu ifrågavarande art helt naturligt synnerligen lämpliga. Byggnadsstyrelsen har för den skull icke kunnat finna annat än att den nu av Malmö stad föreslagna dispositionen av Malmöhus slott såsom museum är en ypperlig lösning av frågan om denna byggnads lämpliga och värdiga användning, och har samma mening omfattats av riksantikvarien. Om alltså byggnadsstyrelsen vid underhandlingarna med Malmö stads representanter utan tvekan ingått på stadens önskemål i huvudfrågan, har styrelsen dock ansett viss kompensation från stadens sida vara erforderlig. Så har Malmö stad åtagit sig att bekosta sådana arbeten å de historiska byggnaderna, som avse deras iordningställande till museum, medan däremot de egentliga restaureringsarbetena givetvis skola bekostas av kronan. Vidare har Malmö stad åtagit sig det in- och utvändiga underhållet av byggnaderna. I fråga om det utvändiga underhållet skall detta ombesörjas av byggnadsstyrelsen men betalas av Malmö stad i form av en årlig avgift av 5,000 kronor under den första 10-årsperioden och skall sedermera reglering ske för varje 10-årsperiod med hänsyn till de verkliga underhållskostnaderna under den gångna perioden. Den ersättning kronan erhåller för upplåtelsen av de historiska byggnaderna till Malmö stad är alltså visserligen av rätt blygsam art. Men möjligheterna att för statsverkets räkning använda lokalerna synas synnerligen små. I nuvarande skick och jämväl i sådant skick, som en vanlig restaurering utan införande av värmeledning och andra bekvämligheter medför, kan byggnaden svårigen användas till annat än arkivdepå och då endast bottenvåningen och våningen 1 trappa upp. Dessa båda våningars golvytor äro tillsammans 590 kvadratmeter. Hyresvärdet torde i detta fall kunna sättas till omkring 10 kronor per kvadratmeter, alltså till omkring 5,900 kronor för hela byggnaden, vilket alltså icke giver en bättre ekonomisk lösning än den kontraktet medför. Om byggnaden däremot skulle beräknas användas såsom ämbetslokaler för statsverkets behov, t. ex. för ett fullständigt landsarkiv eller lantmäterikontor, måste uppvärmningsanordningar samt isolerings- och inredningsarbeten utföras. I detta fall kan givetvis ett högre hyresvärde beräknas, förslagsvis 20 kronor per kvadratmeter för bottenvåningen och våningen 1 trappa upp, varjämte källarvåningen och vindsvåningen torde kunna beräknas till 10 kronor per kvadratmeter. Då dessa senare våningar hava en sammanlagd yta av 615 kvadratmeter, skulle hyresvärdet alltså bli $20 \times 590 + 10 \times 615 = 17,950$ kronor eller i runt tal 18,000 kronor. De med en dylik användning förenade byggnadskostnaderna kunna emellertid beräknas bli så avsevärda, att ej heller på detta sätt en för statsverket ur ekonomisk synpunkt mera fördelaktig lösning än den, som det föreliggande kontraktetsförslaget erbjuder, synes kunna vinnas.»

Beträffande slottets restaurering anför byggnadsstyrelsen bland annat:

På styrelsens uppdrag inkom lektorn Berlin även med ett fullständigt förslag till slottets försättning i värdigt och användbart skick. Enligt detta förslag skulle kostnaderna för en genomgripande restaurering belöpa sig till 419,792 kronor 85 öre, därav 41,200 kronor för sanitära anordningar m. m., vadan alltså kostnaderna för rena restaureringsarbeten skulle uppgå till 378,592 kronor 85 öre.

Med hänsyn emellertid till önskvärdheten att nedbringa kostnaderna samt på grund av under tiden framkommet förslag rörande slottsbyggnadernas upplåtande till Malmö stad för användning såsom museum hade byggnadsstyrelsen, i samråd med riksantikvarien och sedan lektorn Berlin avlidit, uppdragit åt länsarkitekten i Malmöhus och Kristianstads län Nils Blanck

att uppgöra ett nytt förslag till restaurering enligt ett något modifierat program.

Detta förslag skulle enligt givna direktiv avse sådana åtgärders vidtagande, att slottet befriades från de tillfälliga anordningar, som under fängelsetiden tillkommit, och att slottet iståndsattes ur det förfall, det för närvarande befunde sig i, samt slutligen att sådana anordningar vidtoges, som erfordrades för byggnadens användande till museum, men däremot icke rekonstruktions- eller restaureringsåtgärder, avseende ett återställande i möjligaste mån av slottet i ursprungligt skick. Kostnaderna hade av länsarkitekten Blanck beräknats till 424,000 kronor, varav emellertid 112,000 kronor belöpte sig på åtgärder för byggnadens iordningställande för museiändamål. Detta senare belopp skulle enligt kontrakt med Malmö stad erläggas av staden, varför den på kronan belöpande delen av byggnadskostnaden utgjorde 312,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Kostnaderna för de restaureringsarbeten, som enligt avtalsförslaget ankomma på kronan, hava beräknats komma att uppgå till icke mindre än 312,000 kronor. Tvivelsutan hade, på sätt departementschefen framhållit, varit önskvärt, att Malmö stad iklätt sig åtminstone någon del av dessa kostnader. Å andra sidan böra vid frågans bedömande icke förbises de ekonomiska uppoffringar, staden skulle hava att vidkännas för museiplanernas genomförande.

I betraktande härav och då inom närmaste tiden under alla förhållanden vissa iståndsättningsåtgärder å ifrågavarande staten tillhöriga byggnadsminnesmärke torde påkallas, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att avtalet med Malmö stad godkännes samt att det för påbörjande av restaureringsarbetet begärda anslaget ställes till förfogande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna det i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1926 intagna förslaget till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående dispositionen av Slottsholmen i Malmö m. m.;

b) för påbörjande av arbetena för *restaurering av Malmöhus slott* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

*Konserve-
ringsarbeten
å Bohus
fästningsruin.*

46:o) Kungl. Maj:t har (punkt 48) föreslagit riksdagen att för konserveeringsarbeten å Bohus fästningsruin för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

[48.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 101—103 av statsrådsprotokollet.

De av bygnadsstyrelsen ifrågasatta åtgärderna för iståndsättning av Bohus fästning, vilka åtgärder bland annat avse uppförande av nya skalmurar och strävpelare samt lagning av tak och murrester, äro i förslaget fördelade i tre olika klasser. Första klassen avser arbeten, som ansetts vara av särskilt angelägen och brådskande natur, andra klassen arbeten, som därefter an-

setts angelägna för ruinens bevarande och bestånd, under det tredje klassen avser arbeten, som kunna längst uppskjutas. De i första klassen upptagna arbetena, vilka beräknats draga en sammanlagd kostnad av 143,700 kronor, hava tänkts utförda under loppet av tre år, de i andra klassen upptagna arbetena, dragande en beräknad kostnad av 154,200 kronor, under loppet av följande tre år samt de i tredje klassen upptagna arbetena, dragande en beräknad kostnad av 187,600 kronor, under loppet av därefter följande fyra år. Samtliga arbeten skulle således fördelas på tio år och betinga en årlig kostnad av i medeltal omkring 50,000 kronor.

Departementschefen har av sparsamhetsskäl funnit sig kunna tillstyrka allenast, att för ifrågavarande ändamål beviljas anslag till sammanlagt det belopp, som motsvarar kostnaderna för de i första klassen av nämnda plan upptagna arbeten, i runt tal 150,000 kronor. Inom denna ram skulle det ankomma på byggnadsstyrelsen att i samråd med riksantikvariern planlägga arbetet så, att största möjliga effekt uppnås. Det ifrågasatta anslagsbeloppet skulle fördelas på fem år med 30,000 kronor för år.

Under de senaste årtiondena hava till reparationer av Bohus fästning i skilda poster anvisats tillhopa omkring 50,000 kronor. Trots vad som sålunda åtgjorts, hava omfattande ytterligare iståndsättningsåtgärder nu befunnits erforderliga. Även med de av departementschefen föreslagna begränsningarna skulle kostnaderna stiga till sammanlagt 150,000 kronor.

Då emellertid ifrågavarande minnesmärke allmänt betecknas som en av de historiskt märkligaste svenska fästningsruinerna, får utskottet tillstyrka, att medel för dess restaurering beviljas efter den plan, som i detta avseende av departementschefen framlagts.

Med en beräkning av ett för hela planens genomförande erforderligt belopp av sammanlagt 150,000 kronor skulle alltså för nästkommande budgetår anvisas 30,000 kronor.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må för *konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Diverse.

47:o) Under erinran, att det av Kungl. Maj:t under förevarande punkt (punkt 49) äskade anslaget är avsett för beredande åt statens järnvägar av gottgörelse för transporter, beträffande vilka, i enlighet med hittills i vissa enstaka undantagsfall tillämpad praxis, befrielse eller nedsättning ansetts böra medgivas i befordringsavgifterna, såsom i fråga om studieresor för riksdagens ledamöter, resor i samband med vissa kongresser, befordran av vissa vetenskapliga samlingar m. m., hemställer utskottet,

Ersättning
åt statens
järnvägar
för av
Kungl. Maj:t
medgivna
lindringar i
befordrings-
avgifterna
för vissa
resor.

[49.]

att riksdagen må för *beredande av ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Sveriges
riksförbund
av frivilliga
brandkärer.

[50.]

48:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 50) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkärer* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Tidskriften
»Brand-
skydd».

[51.]

49:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) hemställer utskottet,

att riksdagen må som *bidrag till utgivande genom svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd»* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 400 kronor.

Svenska
aeroklubben.

[52.]

50:o) Kungl. Maj:t har (punkt 52) föreslagit riksdagen att för *understödjande av svenska aeroklubbens verksamhet* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Beträffande utredningen hänvisas till sid. 105—106 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till understöd åt svenska aeroklubben, tidigare benämnd svenska aeronautiska sällskapet, har riksdagen sedan åtskilliga år tillbaka anvisat anslag, senast för budgetåret 1925—1926 med 5,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har klubben gjort framställning om statsbidrag under budgetåret 1926—1927 med ett till 9,000 kronor förhöjt belopp.

Med hänsyn till den betydelse, klubbens verksamhet äger för flygväsendets utveckling, har departementschefen ansett klubben böra tilldelas statsunderstöd jämväl för budgetåret 1926—1927. På grund av nödvändigheten att iakttaga sträng sparsamhet i fråga om statsutgifterna har departementschefen dock icke funnit sig kunna tillstyrka någon förhöjning av anslaget utöver vad som anvisats för innevarande budgetår eller 5,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *understödjande av svenska aeroklubbens verksamhet* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Befrämjande
av lufttrafik.

[53.]

51:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag under punkt 53 ang. anslag för befrämjande av lufttrafik kommer utskottet framdeles under riksdagen att avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att för gäldande av kostnader för utredning angående vattenförhållandena i Torne och Tärendö älvar vid Junosuandoselet m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 18,700 kronor.

Angående utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 146—148 i åberopade statsrådsprotokollet.

Kostnader för utredning angående vattenförhållandena i Torne och Tärendö älvar vid Junosuandoselet m. m.

[54.]

Med anledning av tidigare uttalade farhågor för vattenminskning i Torne älv genom ökat avflöde till Tärendö älv anbefalldes Kungl. Maj:t genom brevet den 27 juni 1902 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att låta genom sakkunnig person verkställa undersökning rörande vattenavrinningen i Torne älv vid Junosuandoselet och i Tärendö älv m. m.

Därvid bemyndigade Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att mot ersättning, varom Kungl. Maj:t ville framdeles på anmälan av styrelsen förordna, av tillgängliga medel förskottsvis utgiva vad till bestridande av de med undersökningen och utredningen förenade kostnader erfordrades, under iakttagande härvid att nämnda kostnader icke finge överstiga ett belopp av högst 12,000 kronor, vartill dock finge läggas resekostnads- och traktamentsersättning för vederbörande landssekreterare, som förordnades i visst avseende deltaga i undersökningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu meddelat, att distriktsingenjören O. Skarstedt, vilken anförtrots ifrågavarande uppdrag, till styrelsen inkommit med den begärda utredningen och därvid fogat en räkning å utredningskostnaden, som åppginge till 19,056 kronor 57 öre. Dessutom hade styrelsen för numera avlidne landssekreteraren A. Pipons deltagande i utredningen utanordnat 304 kronor 79 öre. Kostnaden för hela utredningen uppging således till 19,361 kronor 36 öre, varav styrelsen i förskott utbetalt 10,304 kronor 79 öre.

Efter granskning av Skarstedts arvodesräkning hade emellertid styrelsen funnit ersättningsbeloppet i sin helhet böra nedsättas till 18,703 kronor 50 öre.

Då styrelsen saknade medel för gäldande av vare sig det utbetalta förskottet, 10,304 kronor 79 öre, eller återstoden av det av styrelsen tillstyrkta ersättningsbeloppet, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t ville bereda styrelsen ersättning för sagda förskott ävensom bevilja medel till ersättning i övrigt av kostnaden för den utförda utredningen med 8,398 kronor 71 öre eller sammanlagt förenämnda belopp 18,703 kronor 50 öre.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Om det än måste anses beklagligt, att den bestämda maximikostnaden för ifrågavarande utredning blivit överskriden, torde ett dylikt överskridande likväl i viss mån kunna förklaras av den ökning, som utgifter av här angivet slag under den långa tid, utredningen pågått, på grund av penningvärdets fall varit underkastade. I händelse förevarande framställning, i val den avser det över maximikostnaden liggande beloppet, lämnades utan bifall, komme förrättningsmannen att icke blott bliva utan arvode för det av honom

utförda arbetet utan även slutligen få vidkännas en del av honom för utredningen gjorda utlägg. Med hänsyn härtill anser jag mig icke böra motsätta mig, att medel beredas för gäldande av kostnaderna för utredningen till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade beloppet, 18,703 kronor 50 öre. Jag vill dock härvid framhålla angelägenheten av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen noggrant övervakar, att utredningar, som av styrelsen anförtros åt styrelsen underställda befattningshavare, icke komma att draga allt för lång tid.

Då några medel för ifrågakvarande utgifters täckande icke stå till förfogande, torde för ändamålet lämpligen böra av riksdagen äskas särskilt anslag, vilket synes böra avrundas till 18,700 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Under återropande av vad departementschefen i ärendet anført, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *gäldande av kostnader för utredning angående vattenförhållandena i Torne och Tärendö älvar vid Junosuandoselet m. m.* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 18,700 kronor.

Rese- och
traktaments-
ersättningar.

[55.]

53:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar* från dess nuvarande belopp, 100,000 kronor, med 40,000 kronor till 140,000 kronor.

Tillfällig löne-
förbättring
för viss
personal inom
den civila
statsförvalt-
ningen.

[59.]

54:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) angående anvisande av anslag under sjätte huvudtiteln för beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Dyrtidstillägg
åt befattnings-
havare i
statens tjänst.

[60.]

55:o) Kungl. Maj:t har (punkt 60) föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

I anslutning till tidigare av utskottet avgivet förslag i fråga om de allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. får utskottet, som icke haft något att erinra mot det under förevarande huvudtitel för ändamålet äskade anslaget, hemställa,

att riksdagen må för *bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

56:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61) hemställer utskottet, att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 10,080 kronor, med 55 kronor till 10,025 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bliva erforderlig.

Trycknings-
kostnader.

[61.]

57:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har någon ändring ej föreslagits.

Övriga
ordinarie
anslag.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 2 mars 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson i Gränebo, C. G. Ekman, J. Nilsson i Malmö, O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, J. G. Walles och A. R. Rooth:
från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, K. V. Rydén, A. Wiklund, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson i Knllenbergstorp, A. Å. Törnkvist i Karlskrona, E. Kristensson i Göteborg, J. Jönsson i Revinge, B. F:son Holmgren, E. G. E. Eriksson i Stockholm och C. Lindskog.

Med undantag därav att herr J. Jeansson i stället för herr Vennersten deltagit i behandlingen av punkterna 1—17 och herr J. Olofsson i Digernäs i stället för herr Jönsson i Revinge deltagit i behandlingen av punkterna 1—13.

Reservationer:

vid punkt 12:o) (bidrag till anläggning eller förbättring av vägar m. m.) av herrar S. H. Kvarnzelius, O. Bergqvist, A. R. Rooth, J. G. Walles, A. Wiklund, S. Bengtsson i Norup och J. Olofsson i Digernäs, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra, huru som behovet av anslag för ifrågavarande ändamål visar en alltjämt fortgående stegring. Medan ineliggande icke tillgodosedda bidragskrav år 1922 uppgingo till cirka 18 miljoner kronor, hade motsvarande siffra sistlidet år ökats till över 33 miljoner kronor. Under det att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit ifrågavarande anslag böra för

nästkommande budgetår skäligen bestämmas till 7.5 miljoner kronor, har emellertid anslaget av departementschefen upptagits till allenast 3 miljoner kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Vid bedömandet av förevarande anslagsfråga måste enligt utskottets mening fasthållas, att befrämjandet av vägväsendets utveckling framstår som en bland de mera behjärtansvärda och angelägna samhällsuppgifterna. Under nuvarande tid, då vägarnas betydelse som samfärdselleder i alltjämt växande grad gör sig gällande, synes det vara av särskild vikt, att anslagen för ifrågavarande ändamål ej alltför hårt nedskäras. Väl har genom de inflytande automobilskattemedlen vunnits ökad möjlighet att tillgodose en del hithörande anslagsbehov. Att märka är likvisst att dessa medel, i den mån de icke anlitas för beredande av lättnad i vägunderhållet, i huvudsak äro avsedda att användas till förbättringar av det redan befintliga vägnätet. Ej heller bör underskattas värdet av de vägarbeten, som åstadkommits med anslag från arbetslöshetsmedel. I huvudsak har dock vad sålunda utförts kommit allenast vissa begränsade landsdelar tillgodo.

Under nu angivna förhållanden måste utskottet finna goda skäl föreligga för motionärernas förslag om anslagets höjning till 5 miljoner kronor. Av statsfinansiella hänsyn anser sig dock utskottet böra stanna vid att tillstyrka anslagets bestämmande till 4 miljoner kronor.

Mot departementschefens förslag att för ifrågavarande ändamål må användas vissa å tidigare beviljade anslag uppkomna besparingar har utskottet ej funnit anledning till erinran. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Tjällgren och H. Andersson samt herr Öberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 69 och II: 89) till *anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,000,000 kronor;

b) medgiva — — — — — ändamål»;

vid *punkt 13:o* (brobyggnader och mindre hamnbyggnader) av herrar *S. H. Kvarnzelius, A. Wiklund* och *J. Olofsson* i Digernäs, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra, att ifrågavarande anslag till största delen är avsett att disponeras till förstärkning av brobyggnader. De krav på statsbidrag för detta ändamål, som framkomma, torde i stor utsträckning vara av sådan natur, att de icke utan äventyrande av trafiksäkerheten låta sig undanskjuta. Med hänsyn härtill måste utskottet finna det angeläget, att ifrågavarande anslag icke allt för hårt begränsas.

På grund härav och i betraktande av redan för närvarande befintlig anslagsbrist, vill utskottet tillstyrka, att, på sätt jämväl motionsvis hemställts, anslaget beräknas till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna beloppet 1,400,000 kronor.

Under återopande härav och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, att för ifrågavarande ändamål må disponeras vissa å tidigare beviljade anslag uppkomna besparingar, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till de av herrar H. Andersson och Frändén samt herr Lindmark m. fl. i ämnet väckta motionerna, (I: 170 och II: 104) till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,400,000 kronor;

b) medgiva, att sådana besparingar å tidigare anvisade dylika anslag, som enligt gällande bestämmelser böra ställas till riksdagens disposition, må av Kungl. Maj:t användas för sitt ursprungliga ändamål.»

vid *punkt 14:o* (anläggning av enklare vägar) av herrar *J. L. Widell. O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, J. G. Waller* och *J. Jönsson* i Revinge, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till den av herr von Sneidern i ämnet väckta motionen (I: 122), må för *anläggning av enklare vägar* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor;

vid *punkt 17:o* (utfartsvägar i Norrland, Dalarna och Värmland) av herrar *O. Bergqvist, E. J. G. Rosén* och *J. G. Waller*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till den av herr Bergström i Bäckland i ämnet väckta motionen (II: 107), må för *anläggning av utfartsvägar i Norrland, Dalarna och Värmland* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor;

vid *punkt 22:o* (statsunderstödda fiskehamnar) av herrar *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *J. Jönsson* i Revinge, *B. F:son Holmgren* och *E. G. E. Eriksson* i Stockholm, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med beaktande av de motionsvis framförda kraven på ökat anslag för ifrågavarande ändamål får utskottet tillstyrka, att anslaget till statsunderstödda fiskehamnar för nästkommande budgetår bestämmas till 150.000 kronor.

I avseende å den av herr Törnkvist väckta motionen rörande förbättrade hamnanordningar vid Torsö fiskeläge på Blekinges sydkust får utskottet anföra följande. Såsom av motionären framhålles kan den gamla hamnen vid Torsö på grund av bland annat skedd uppslamning icke längre användas såsom fiskehamn. Fiskebåtarna måste därför numera förankras ute på öppna fjorden, varigenom fiskarbefolkningen vållas svårt avbräck. Med hänsyn till vad motionären sålunda och i övrigt anført, måste utskottet finna hans framställda begäran om anslag för iordningsställande av nya tilläggsplatser för fiskebåtarna behjärtansvärd. Det synes utskottet vara förtjänt av undersökning, på vad sätt statens medverkan må kunna lämnas för åstadkommande av dylika tilläggsplatser på nämnda plats, och utskottet vill tillstyrka, att framställning i sådant syfte göres hos Kungl. Maj:t.

Under åberopande — — — hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i anledning av — — — (II: 155), såsom bidrag — — — 150,000 kronor.

b) i anledning av herr Törnkvists förevarande motion (II: 9), hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning på vad sätt statens medverkan må kunna lämnas för åstadkommande av tilläggsplatser för fiskebåtarna vid Torsö fiskeläge i Blekinge».

vid *punkt 33:o* (länsarkitekter) av herrar *J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. G. Ekman, E. J. G. Rosén, S. Bengtsson* i Norup, *O. Olsson* i Kullenbergstorp och *B. F:son Holmgren*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom redan nämnts — — — skulle inrättas. Utskottet, som anser, att utvidgningen av länsarkitektsinstitutionen bör ske med en viss försiktighet, har emellertid icke velat motsätta sig beviljandet av arvode till ytterligare en länsarkitektbefattning eller 5,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *avlöning av länsarkitekter* för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra anslag av 42,000 kronor.»

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	* 169,100	
Säger för departementet		193,100	
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	167,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet		44,000
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän	30,000	
4	Ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän		4,500
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>	—	
6	Expenser för allmänna arbeten, <i>reservationsanslag</i>	45,000	
7	Förstärkning av reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten		5,000
8	Vägundersökningar, <i>reservationsanslag</i>	90,000	
9	Förstärkning av reservationsanslaget till vägundersökningar		20,000
10	Vägar och kommunikationer, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
11	Förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		3,800,000
12	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar och broar å landsbygden m. m., <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		15,200,000
13	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>		15,000
14	Anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>reservationsanslag</i>		3,000,000
15	Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>		1,000,000

* Av Kungl. Maj:ts föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
16	Anläggning av enklare vägar, <i>reservationsanslag</i>		600,000
17	Enklare väg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		100,000
18	Anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Väster- bottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>		* 400,000
19	Anläggning av utfartsvägar i Norrland, Dalarna och Värmland, <i>reservationsanslag</i>		225,000
20	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobygg- nads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>		350,000
21	Anläggning av väg mellan Tärna kyrkoby och Sluss- fors, <i>reservationsanslag</i>		50,000
22	Anläggning av tillfartsvägar till inlandsbanan, <i>reserva- tionsanslag</i>		* 150,000
23	Statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		100,000
24	Undersökningar m. m. för statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		2,000
25	Större reparations- och muddringsarbeten å statens fiskehamnar och statsunderstödda fiskehamnar, <i>re- servationsanslag</i>		20,000
26	Åtgärder för Mälarens reglering, <i>reservationsanslag</i> ...		* 50,000
Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet		352,500	25,135,500
C. Vägunderhållet och skjutsväsendet.			
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i> ...	5,500,000	
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>för- slagsanslag</i>		2,000
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		200,000
4	Svenska vägföreningen		33,000
5	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	390,000	
6	Registrering av automobiler m. m., <i>förslagsanslag</i>		10,000
Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet		5,890,000	245,000
D. Byggnadsväsendet.			
Byggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	256,300	
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet		80,500
3	Lokaler för vissa av byggnadsstyrelsens byråer ...		6,375
4	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggna- der, <i>reservationsanslag</i>	3,500	
5	Länsarkitekter		47,000
		259,800	133,875

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Kronans publika hus:			
6	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	100,000	
7	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	500,000	
8	Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer		600,000
9	Yttre restaurering av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>		175,000
10	Förstärkning av grunden under den södra av riksbankens förra byggnader vid Järntorget i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		22,500
11	Inköp för musikaliska akademien av fastigheten nr 9 i kvarteret Ladugårdsbron i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i>		* 330,300
12	Anordnande av lokaler i gamla riksdagshuset för vissa socialstyrelsens byråer m. m., <i>reservationsanslag</i> ..		14,000
13	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Väster- norrlands län		7,000
14	Värmeledning i Halmstads slott, <i>reservationsanslag</i> ..		60,000
15	Förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Skaraborgs län m. m., <i>reservationsanslag</i>		32,000
16	Förändring och renovering av Göta hovrätts byggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>		83,000
17	Restaurering av Malmöhus slott, <i>reservationsanslag</i> ..		50,000
18	Konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin, <i>reservationsanslag</i>		30,000
		600,000	1,403,800
Säger för byggnadsväsendet		859,800	1,537,675
E. Diverse.			
1	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor, <i>förslagsanslag</i>		25,000
2	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer		1,000
3	Tidskriften "Brandskydd"		400
4	Svenska aeroklubben		5,000
5	Understöd åt regelbunden luftfart, <i>reservationsanslag</i> ...		** 500,000
6	Förbättring av flygplatsen å Bulltoftafältet i Malmö, <i>reservationsanslag</i>		** 32,200
7	Biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart ..		** 2,300
8	Utredning angående vattenförhållandena i Torne och Tändö älvar vid Junosuandoselet m. m.		18,700
9	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	140,000	

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
10	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>	3,600,000	
11	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	40,000	
12	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
13	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	80,000	
14	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 9,000
15	Dyrtdstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		170,000
16	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	10,025	
Säger för diverse		3,890,025	763,600
Summa		11,185,425	27,681,775

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.